

ΚΩΣΤΑ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ
ΔΡΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΚΑΙ ΠΙΣΤΙΣ
ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ

ΜΕΛΕΤΗ
ΜΕ ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΓΑΛΛΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
"ΛΟΓΟΙ ΖΩΗΣ,"

Ἡ ἐπίμονος ζήτησις ὑπὸ μερικῶν ἀναγνω-
στῶν τοῦ παλαιοῦ τούτου τευχιδίου («Λόγοι
Ζωῆς» Μαρτίου-Μαΐου 1931, ὑπὸ τὸν τίτλον
ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ) μᾶς ὠδήγησεν
εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐπανεκδόσεώς του.

Ἴσως, ἐὰν ὁ συγγραφεὺς του εὐρίσκετο ἐν
τῇ ζωῇ νὰ ὑπεστήριξε τὴν ἐπιστημονικὴν βά-
σιν διὰ πλειοτέρων καὶ πλέον συγχρονισμένων
ἐπιχειρημάτων, ὅμως ἡ βᾶσις τῆς πίστεως εἰς
τὸ Λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ καὶ αἱ ἐκ
τούτου ἀπορρέουσαι ἄπειροι πνευματικαὶ εὐλο-
γίαι παραμένουν ἀναλλοίωτοι καὶ θὰ παραμέ-
νουν ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἡ
ἐποχὴ τῆς χάριτος ἐν Χριστῷ.

Εὐχόμεθα νὰ ἀποβῇ εἰς εὐλογίαν πολλῶν
ἀθανάτων ψυχῶν καὶ νὰ γίνῃ ὁ τηλαυγὴς φά-
ρος πρὸς τὰ ὀδηγήσῃ αὐτάς, διὰ τῆς ἀποδοχῆς
τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, εἰς τὸν μακάριον
λιμένα τῆς εἰρήνης καὶ ἀναπαύσεως αὐτῶν ἐν
Αὐτῷ (Ματθ. ια' 28).

ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Είχα ζωηράν συζήτησι πρό ὀλίγων ἡμερῶν στό σπίτι μου μέ κάποιον Χημικό.

—Δέν εἶναι δυνατόν, μοῦ ἔλεγε, στή σημερινή ἐποχή μας ἕνας ἄνθρωπος λιγάκι λογικός, πολλῶ δέ μᾶλλον ἕνας ἐπιστήμων, νά πιστεύη εἰς ὑπερφυσικόν Κόσμον, ἔξω ἀπό τὸ Σύμπαν τῶν πέντε αἰσθήσεων μας.

—Τήν αὐτήν ιδέαν εἶχα καί ἐγώ πρό εἴκοσι ἐτῶν, τοῦ ἀπήντησα, ὅταν ἐσπούδαζα Μαθηματικά στό Πανεπιστήμιο. Θά σοῦ φανῆ ὅμως πολὺ παράξενον ὅταν σοῦ εἰπῶ ὅτι ἔκτοτε, κατόπιν βαθείας ἐρεύνης, κατέληξα εἰς θριαμβευτικόν συμπέρασμα τελείως ἀντίθετον μέ τὸ δικό σου καί μέ τὸ δικό μου πού εἶχα στήν ἀρχή.

—Πολύ περίεργο μοῦ φαίνεται, εἶπεν ὁ χημικός.

—Τὸ καταλαβαίνω, ἀπήντησα· μάλιστα ἐξηγῶ καί τήν αἰτίαν πού σέ κάνει νά παραξενεύεσαι.

—Πῶς τήν ἐξηγεῖς;

—Διότι τροφοδοτεῖσαι, εἶπα, μέ ιδέας τῆς παληᾶς ἐπιστημονικῆς μόδας πρό **πεντηκονταετίας**· τὸ αὐτὸ πάθημα εἶχα πάθει καί ἐγώ.

—Λέγε λοιπόν! τί συμβαίνει; μοῦ εἶπεν ὁ φίλος χημικός.

—Ἐγώ, κατόπιν βαθείας ἐρεύνης, ἀπήντησα, ἔχω μορφώσει τήν βεβαιότητα ὅτι ἡ διατυμπανιζομένη ἀπιστία τῆς Ἐπιστήμης εἶναι ἀπλούστατα ἀπιστία μερικῶν **ἐπιστημόνων** καί ὅτι καμμία ἐκ τῶν ἀνακαλυπτομένων ἀληθειῶν περί τοῦ Σύμπαντος δέν ὀδηγεῖ εἰς τήν ἄρνησιν τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἐπικοινωνίας Του μέ τὸν ἄνθρωπον. Ἀσχέτως ὅμως πρὸς τήν ἰδική μου αὐτήν γνώμη, δέν μοῦ λές σέ

παρακαλῶ ἔχεις λάβει γνώσιν μιᾶς γνωματεύσεως ἑβδομήντα πέντε **συγχρόνων μας** Γάλλων ἀκαδημαϊκῶν τῆς ᾿Ακαδημίας τῶν ᾿Επιστημῶν ἡ ὁποία προεκλήθη ἐσχάτως ἀπὸ μίαν δημοσιογραφικὴν ἔρευναν τοῦ Figaro; (1)

—Δυστυχῶς δὲν ξέρω τίποτε ἀπ’ αὐτά!...

—Τὸ κατάλαβα! ᾿Εχεις καθυστέρησιν ἡμίσεος αἰῶνος!... Γιὰ τὴν κατάστασιν τοῦ πνεύματός σου λοιπὸν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ γνώσις τῶν γνωματεύσεων αὐτῶν, δεδομένου μάλιστα ὅτι εἶναι γνώμαι διατυπωθεῖσαι ὕστερα ἀπὸ τὰς μεγάλας καινοτομίας τῆς θεωρίας τῆς Σχετικότητος, ἐπομένως ὡς συγχρονισμένοι, **τῶν ἡμερῶν μας**, θὰ σοῦ γείνουν ἕνας φωτεινότητος ὁδηγός. Θὰ σοῦ διαβάσω τώρα ἐλάχιστα **ἀποσπάσματα** ἀπὸ τὴν πολυκροτη αὐτὴν ἔρευνα γιὰ νὰ κρημνισθῇ τελείως τὸ ὀχύρωμα τῆς πλάνης σου καὶ νὰ ἀνοίξη διάπλατα ὁ δρόμος γιὰ τὸν ὑπερφυσικὸν Κόσμον. ᾿Ακουσε λοιπὸν μὲ προσοχὴν:

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ

1.—Ὁ κ. H. Andoyer, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, ἀκαδημαϊκός: «Οὐδέποτε θὰ μποροῦσα νὰ καταλάβω ἀντίθεσιν μεταξύ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ ᾿Επιστήμης. Μᾶλλον πιστεύω ὅτι τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα ἔχει ὡς ἐπακόλουθον τὸ πνεῦμα τὸ θρησκευτικόν».

2.—Ὁ κ. G. André, χημικός, καθηγητῆς εἰς τὸ ᾿Εθνικὸν Γεωπονικὸν Ἰνστιτούτον, ἀκαδημαϊκός: «Συνηθέστατα οἱ καταδικάζοντες τὴν Θρησκείαν κινοῦνται ἀπὸ πνεῦμα

(1) Τὸ ἐν λόγῳ ἔργον φέρει τὸν τίτλον «Le Sentiment religieux et la science» édition «Spes» Paris 1928. ᾿Εχει ἤδη ἐτοιμασθῆ μεταφράσις αὐτοῦ πρὸς ἐκτύπωσιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Γαλλικὴ ᾿Ακαδημία τῶν ᾿Επιστημῶν καὶ ἡ σχέσις Θρησκείας καὶ ᾿Επιστήμης».

ὑπερηφανείας ὡς ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη γνῶσις ἦτο ἰκανὴ νὰ δώσῃ λύσιν εἰς ὅλα τὰ αἰνίγματα τῆς ζωῆς!... ὁ ὕλισμός εἶναι κατασκευάσμα ἀμαθείας καὶ ἀλαζονείας».

3.—Ὁ κ. Ch. Barrois, διάσημος γεωλόγος, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λίλλης, ἀκαδημαϊκός: «Ἡ προσπάθεια τῆς Γεωλογίας ἐπιτρέπει εἰς αὐτὴν νὰ ἐπαναλάβῃ: Πάντα μὲ κανόνα καὶ στάθμην ἐποίησεν ὁ Θεός».

4.—Ὁ κ. P. Bazy, ἐπίτιμος χειροῦργος τῶν Νοσοκομείων, μέλος τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας: «Ὅσο περισσότερο προοδεύει ἡ Ἐπιστήμη τόσο τελειότερον γνωρίζομεν τὸ Σύμπαν καὶ ἰδιαίτερος τὸν ἀνθρώπου καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἀγόμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν παντοδύναμον καὶ πάνσοφον χεῖρα, τὸν Θεόν, ὑψιστον ἀντικείμενον τῆς Θρησκείας».

5.—Ὁ κ. G. Bertrand, χημικὸς καὶ βιολόγος, καθηγητῆς εἰς τὴν Σορβόνην, ἀκαδημαϊκός: «Ἡ βιογραφία διασημῶν ἐπιστημόνων ὅποιοι οἱ Newton, Cassini, Herschell, Faraday, Biot κλπ. βεβαιοῖ ὅτι ἡ ἐπιστήμη των συνεδέθη μὲ θρησκευτικὰ συναισθήματα ἀναμφισβήτητα».

6.—Ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Bigourdan, ἀστρονόμος τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων: «Ἡ ἐπιστήμη ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῆς ἀφίνει ἔξω τῆς σφαίρας τῆς τὴν εὐρείαν περιοχὴν τοῦ συναισθήματος καὶ τῆς θελήσεως ἢ ὅποια ἀνήκει εἰς τὴν Θρησκείαν».

7.—Ὁ κ. A. Blondel, μέγας φυσικὸς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀκαδημαϊκός: «Ποῖος σήμερον πιστεύει τὸν «Ἐπιστημονισμόν» ὡς φιλοσοφικὴν διδασκαλίαν; Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσιπενταετίαν ἡ νεωτέρα Φυσικὴ κατέστρεψε τὰ θεμέλια τῆς Ἐπιστήμης ἀπὸ τὰς κατακτήσεις τῆς ὁποίας εἶχον μεθυσθῆ οἱ προκάτοχοί μας. Πολλοὶ ὀλίγοι ἐπιστημονες σήμερα κρατοῦν ἀκόμη τὰς παλαιὰς ἐκείνας πλάνας... Πολλῶ μᾶλλον, πιστεύω ὅτι αἱ ἐπιστημονικαὶ ἰδέαι μᾶς κάνουν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν χρησιμότητα καὶ μά-

λιστα τὴν ἀνάγκην τῆς θρησκευτικῆς διαπαιδαγωγήσεως διὰ τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς».

8.—Ὁ κ. R. Bourgeois, καθηγητῆς Ἀστρονομίας καὶ Γεωδαισίας, ἀκαδημαϊκός: «Οὐδεμία ἀντίθεσις παρουσιάζεται εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα ἀπέναντι τῶν πεφωτισμένων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων. Τούναντίον μάλιστα ἡ βαθεῖα μελέτη τῶν ἐπιστημῶν ἐνισχύει τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις διότι φανερώνει φωτεινότερον τὸ ἔργον τοῦ Δημιουργοῦ».

9.—Ὁ κ. M. Boussinesq, διάσημος μαθηματικὸς καὶ φυσικός, ἀκαδημαϊκός: «Ἐξω τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν ὑπάρχει παρὰ πυκνὸν σκότος ἐφ' ὧν τῶν σπουδαίων ζητημάτων καὶ κυρίως ἐπὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς. Ὁ κόσμος μας φαίνεται ἓνα φοβερὸ αἰνίγμα μέσα στὸν πόλεμον τῶν ἐγωϊσμῶν, ἓνα βδελυρὸ θέαμα ἑκατοντάκις χειρότερον τοῦ μηδενός».

10.—Ὁ κ. E. Bouvier, ζωολόγος καὶ ἐντομολόγος, καθηγητῆς εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ἀκαδημαϊκός: «Ἡ πείρα δείχνει ὅτι εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς ὑπῆρξαν στερεοὶ χριστιανοὶ μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων ἐπιστημόνων. Ἐγὼ πιστεύω ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ἰδέα εἶναι ἱκανὴ νὰ συντελέσῃ μᾶλλον εἰς τὴν πρόοδον τῆς Ἐπιστήμης διότι μᾶς κινεῖ πρὸς τὴν πηγὴν καὶ εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν στόχον τείνει ἀκαταπαύστως ἡ Ἐπιστήμη».

11.—Ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Desgrez, χημικὸς καὶ βιολόγος: «Διατί οἱ ἐπιστήμονες θὰ ἠρνοῦντο νὰ πιστεύσουν διδασκαλίας αἱ ὁποῖαι ἔχουν φέρεῖ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ ἀσφαλέστερον στοιχείον τῆς εὐτυχίας;»

12.—Ὁ κ. E. Fichot μηχανικός, γενικὸς ὑδρογράφος τοῦ ναυτικοῦ, ἀκαδημαϊκός: «Τὸ λογικὸν καὶ ἡ πίστις ἔχουν τὰς σφαῖρας των αἱ ὁποῖαι διαπερῶσιν ἀλλήλας χωρὶς νὰ ταυτίζονται. Ὁ ἐπιστήμων ὅστις προσπαθεῖ εἰλικρινῶς νὰ ἀνέλθῃ τὴν ἄλυσιν τῶν αἰτίων, σταματᾷ ὅταν ἡ ἄγνοια αὐτοῦ τὸν εἰδοποιήσῃ ὅτι εἰσέρχεται ἤδη

εἰς τὴν γαλήνιον σφαῖραν ἔνθα ἡ ἀγνοτέρα μορφή τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως διὰ πᾶσαν εὐαίσθητον ψυχὴν εἶναι ἡ προσευχή».

13.—Ὁ κ. Haton de la Goupillière, διάσημος μαθηματικὸς καὶ φυσικὸς, ἀκαδημαϊκός: «Ὑστερα ἀπὸ μακρὰς καὶ μεθοδικὰς σκέψεις ἔφθασα εἰς τὴν ἀκλόνητον βεβαιότητα ὅτι ὑπάρχει τελεία ἄρμονία μεταξὺ τῶν δύο τούτων φώτων τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, δηλαδὴ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος».

14.—Ὁ κ. P. Janet, φυσικὸς, διευθυντὴς τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς τοῦ Ἠλεκτρισμοῦ, ἀκαδημαϊκός: «Ὑπάρχουν δύο εἶδη πεποιθήσεων: αἱ πεποιθήσεις ἐκ τοῦ συναισθήματος καὶ αἱ πεποιθήσεις ἐκ τοῦ λογικοῦ... θὰ κατεδίκαζε κανεὶς εἰς ἀτροφίαν τὰ εὐγενέστερα μέρη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὅταν θὰ ἤθελε νὰ τὰ ἀποπνίξη μὲ τὸ ἀποξηραντικὸ φύσημα τοῦ καθαροῦ λόγου».

15.—Ὁ κ. de Launay, μέγας ἐπιστήμων καὶ ἀξιόλογος συγγραφεὺς, γεωλόγος, καθηγητὴς εἰς τὴν ἀνωτέραν Ἐθνικὴν Σχολὴν τῶν Μεταλλείων, ἀκαδημαϊκός: «Ἐγὼ ἔγραψα προσφάτως ἓνα ὀλόκληρον τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Χριστιανισμὸς» διὰ νὰ ἀποδείξω ἀκριβῶς ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίθεσις Θρησκείας καὶ Ἐπιστήμης»⁽¹⁾.

16.—Ὁ κ. H. Le Chatelier, χημικὸς καὶ μεταλλειολόγος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, ἀκαδημαϊκός: «Βλέπομεν νὰ βεβαιώνουν σταθερῶς στὴν νεωτέρα φιλολογία τὴν ἀπόλυτον ἀντίθεσιν τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Ἐπιστήμης· αὐταὶ αἱ διακηρύξεις δὲν προέρχονται ἀπὸ ἀληθεῖς ἐπιστήμονας ἀλλὰ τὸ πολὺ ἀπὸ ἡμιμαθεῖς καὶ συχνότατα μάλιστα ἀπὸ συγγραφεῖς ξένους ἀπὸ κάθε ἐπιστημονικὴν γνῶσιν».

17.—Ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. C. Matignon, χημικὸς, καθηγητὴς τῆς ὀρυκτολογικῆς χημείας: «Κατὰ τὴν τεσσαρακον-

(1) Le Christianisme, édition Payot. Paris.

ταετῆ σταδιοδρομίαν καὶ πείραν μου οὐδέποτε ἠσθάνθην τὴν παραμικροτέραν ἀντίθεσιν μεταξύ Ἐπιστήμης καὶ τῶν θρησκευτικῶν μου συναισθημάτων· μάλιστα δὲν ἤμπορῶ νὰ φαντασθῶ τὸ δυνατὸν μιᾶς τοιαύτης ἀντιθέσεως διότι Ἐπιστήμη καὶ Θρησκεία ἔχουν πολὺ ξεχωριστὰς σφαίρας».

18.—Ὁ κ. G. Moureu, μία ἀπὸ τὰς δόξας τῆς γαλλικῆς χημείας, ἀκαδημαϊκός: «Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς σταδιοδρομίας μου, Ἐπιστήμη καὶ Θρησκεία μοῦ ἐφαίνοντο πράγματα ἀλληλοσυγκρουόμενα. Κατόπιν ὅμως, καθόσον ἐπροχωροῦσα εἰς τὴν γνῶσιν, ἡ ἀντίθεσις ἐκείνη ἐξησθενίζετο καὶ τώρα πρὸ πολλοῦ καιροῦ εἶναι μόνον ἀνάμνησις».

19.—Ὁ κ. M. d'Ocagne, μαθηματικός, καθηγητὴς τῆς Γεωμετρίας εἰς τὴν Ecole Polytechnique, ἀκαδημαϊκός: «Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίθεσις μεταξύ Ἐπιστήμης καὶ θρησκευτικοῦ συναισθήματος· ὁ ἐπιστήμων δύναται νὰ τοποθετήσῃ ὑπεράνω τῆς ζωῆς τοῦ ἐργαστηρίου του μίαν θρησκευτικὴν ζωὴν τελείως ἀνεξάρτητον αὐτῆς».

20.—Ὁ κ. P. Puiseux, ἐπίτιμος ἀστρονόμος τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων, ἀκαδημαϊκός: «Κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα προπαρασκευάζει ἕδαφος εὐνοϊκὸν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ συνεχίζει τὴν ἀνάμixin του εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ὡς ἀναγκαῖον βοηθητικὸν στοιχεῖον».

21.—Ὁ ἀκαδημαϊκός κ. E. Quénu, χειρουργός, ἐπίτιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων: «Ἡ ἐπιστήμη δὲν μᾶς φαίνεται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἀντιτάσσεται πρὸς τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα».

22.—Ὁ κ. P. Sabatier, ἀκαδημαϊκός, χημικός, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Τουλούζης, Βραβεῖον Nobel: «Τὸ νὰ ἀντιτάσσουν τὴν Θρησκείαν πρὸς τὴν Ἐπιστήμην εἶναι ἔργον ἀνθρώπων κακῶς διδαγμένων καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην».

* * *

—Πολύ εὐχαριστήθηκα με αὐτὰ πού ἄκουσα, ἐφώνασε τώρα ὁ Χημικός μας. Ὅμολογῶ ὅτι δὲν τὰ περίμενα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι με ὅλον τὸν Ὑλισμὸν πού εἶχα διδαχθῆ δὲν εἶχα κατορθώσει ποτέ νὰ πείσω τὸν ἑαυτό μου ὅτι αὐτὸ τὸ Σύμπαν τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ με τόσο ἀξιοθαυμάστους Νόμους δὲν ἔχει Νομοθέτην. Ἐφοβούμεν ὁμως τὴν Ἐπιστήμην. Ἀλλὰ τώρα πού ἀνοιξε διάπλατη ἡ πόρτα γιὰ τὴν Θρησκεία θὰ σέ ρωτήσω τὸ ἐξῆς σπουδαῖον: Ὑπάρχει **συγκεκριμένη** ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον μας περὶ τοῦ Σχεδίου Του διὰ τὸν ἄνθρωπον;

—Βεβαιότατα, ἀπήντησα· ὑπάρχει **συγκεκριμένη** φανέρωσις τοῦ Θεοῦ στὴν ἀνθρωπότητα! καὶ θὰ σοῦ δείξω κατὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν συνομιλία μας ὅτι ἡ ἀποκάλυψις αὐτὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ **ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ**.

—Πολύ θὰ ἤθελα νὰ μάθω γιὰ τὸ μυστήριον αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ, εἶπεν ὁ φίλος Χημικός· πίστεψέ με ὅτι ἡ καρδιά μου μαλλώνει τὸ λογικὸ μου πολλές φορὲς πού θέλω νὰ στηριχθῶ στὸν Ἰησοῦν Χριστόν, πού εἶναι ἡ γαλήνη τῶν ψυχῶν, καὶ ἐκεῖνο με ἐνοχλεῖ με δυσκολίες καὶ ἀντιρρήσεις του.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

—Ἐχεις δίκην! τοῦ ἀπήντησα· πολὺ συμπαθῶ τὰς δυσκολίας σου διότι καὶ δι' ἐμέ τὸ Πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἦτο κάποτε ἐστία πολλῶν δυσκολιῶν καὶ ἀποριῶν μεγάλων. Λάβε θάρρος ὁμως τώρα διότι ἔχω νὰ σοῦ φέρω φῶς. Λοιπόν! παραδέχεσαι ὡς λογικὸς ἄνθρωπος καθὼς ὠμολόγησες τὴν ὕπαρξιν τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ Παντός καὶ ἐπομένως καὶ Δημιουργοῦ σου! Τώρα ἐγὼ σοῦ ἀναγγέλλω, φίλε Χημικέ, τὸ μέγα εὐχάριστον καὶ μέγα παρήγορον ὅτι ἀπὸ τὴν βᾶσιν αὐτὴν,—τῆς ὑπάρξεως Θεοῦ,—τὸ Μυστήριον τοῦ Χριστοῦ ἀπέχει **ἓνα μό-**

νον βήμα !! Μάλιστα θὰ σοῦ ἐκθέσω ἀμέσως ὅτι τὸ ἕνα αὐτὸ βήμα σὲ παρακινοῦν νὰ τὸ κάνης τρεῖς ἰσχυρόταται φωναί: ἡ Λογική, ἡ Ἱστορία καὶ ὁ ἄτομικὸς Πειραματισμός.

Ἄκουσε τώρα μὲ λίγα λόγια τὴν ἀνάπτυξιν ἐκάστου.

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Μία ἀπλῆ παρατήρησις, φίλε μου, ἀφ' ἑνὸς τῆς γύρω μας Φύσεως καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἑαυτοῦ μας φανερώνει σαφέστατα ὅτι ὁ Δημιουργὸς ποὺ μᾶς ἔφερε σ' αὐτὸν τὸν κόσμον ἔχει διὰ τὸν ἄνθρωπον **ἐνδιαφέρον** καὶ πραγματικὴν **ἀγάπην**.

Τί νὰ ἀναφέρω πρῶτα καὶ ποῦ νὰ τελειώσω; Νὰ θυμηθῶ τὸ **μητρικὸ γάλα**, ποὺ ἐνομοθέτησε Ἐκεῖνος στὴ φυσιολογία νὰ σπεύδῃ μόλις γεννώμεθα γιὰ νὰ μᾶς θρέψῃ ὡς ἡ καταλληλοτέρα τροφή γιὰ τὸ στόμα μας καὶ γιὰ τὸ στομάχι μας; Νὰ θυμηθῶ τὸ **ὄξυγόνο** τῆς ἀτμοσφαιρας ποὺ ζωογονεῖ τὸ αἷμα μας καὶ τὸν ὀργανισμό μας; Νὰ θυμηθῶ τὰς μυρίας λεπτομερείας καὶ τὰς σοφωτάτας λειτουργίας τῶν ὀργάνων τοῦ σώματός μας; Νὰ θυμηθῶ τὸν ὥραϊον **ἥλιο** ποὺ μᾶς ζωογονεῖ κάθε μέρα; Νὰ θυμηθῶ τοὺς **καρποὺς** γιὰ τοὺς ὁποίους μέρα-νύχτα δουλεύουν τὰ αὐτόματα ἐργοστάσια,—ἐννοῶ τὰ ὀπωροφόρα **δένδρα**,—διὰ νὰ μᾶς εὐφραίνουν καὶ νὰ μᾶς τρέφουν; Νὰ θυμηθῶ τὰ ὥραϊα **ἄνθη**, τὰ γελαστὰ αὐτὰ ἀριστοτεχνήματα ποὺ μᾶς ἀνεβάζουν στὴν Καλλιτεχνία; Νὰ θυμηθῶ τὴν θαυμασίαν λειτουργίαν τῆς **βροχῆς** ποὺ ἀνυψώνεται ἀπὸ τὴ θάλασσα, χωρὶς χέρι ἀνθρώπου, δισεκατομμύρια τόννων γλυκοῦ νεροῦ καὶ πέφτουν στὴ γῆ μὲ τόση προσοχή, σταγόνα πρὸς σταγόνα, γιὰ νὰ ποτίσουν τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις τῶν λειβαδιῶν καὶ τῶν βουνῶν, καθ' ὃν χρόνον ἐγὼ κάθομαι ξαπλωμένος στὴν πολυθρόνα καὶ διαβάζω τὴν ἐφημερίδα μου; Τί νὰ θυμηθῶ καὶ

ποῦ νὰ σταματήσω; «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας!»⁽¹⁾

ΜΙΑ ΛΟΓΙΚΗ ΣΚΕΨΙΣ

Τώρα, ὕστερα ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις αὐτὰς κάνω τὴν ἐξῆς σκέψιν: Αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ τόσον ἐνδιαφερόμενος καὶ ἀγαπῶν τὸν ἄνθρωπον πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δείξη τελείαν ἀδιαφορίαν καὶ τελείαν ἀστοργίαν εἰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου ἀπείρως σπουδαιοτέρας τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν, δηλαδή εἰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρωπίνου Πνεύματος; Μ' ἄλλα λόγια πῶς νὰ παραδεχθῶ ὅτι ὁ Θεὸς ἔφερε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀπέφυγε νὰ φανερώσῃ εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησεν αὐτὸν καὶ τὸ Σχέδιον περὶ τοῦ μέλλοντός του; Πῶς νὰ συμβιβάσω ἓνα τόσον μέγα καθημερινὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Φύ-

(1) Ἡ περὶ ἡμᾶς ὑλικὴ Φύσις δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς δημιουργίας ἀλλὰ ἀπλῶς μέσον πρὸς ἐξυπηρέτησιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τῶν λογικῶν καὶ ἐλευθέρων ὄντων τὰ ὅποια εἶναι αὐτὰ ὁ ὑπέρτατος σκοπὸς τῆς δημιουργίας. Ἡ Φύσις εἶναι ὁ τρίτος παιδαγωγικὸς περίβολος,—μετὰ τοὺς δύο ἄλλους, τὴν Συνειδήσιν καὶ τὸ Σῶμα μας,—ὁ ὁποῖος περιζῶνει τὸ ἐλεύθερον δημιούργημα. Καθὼς ἡ συνειδήσις διὰ τῶν ἀνωμαλιῶν της,—ἐλέγχων, φόβων, στενοχωριῶν,—ἀνακαλεῖ εἰς τὴν τάξιν τὸ ἐκτροχιασθὲν ἐλεύθερον δημιούργημα· καθὼς καὶ τὸ Σῶμα διὰ τῶν ἀνωμαλιῶν του,—ποικιλωνύμων ἀσθενειῶν,—ὑποδεικνύει εἰς τὴν ἐλευθέραν ὑπαρξιν τὰς συννεπίας τῆς κακῆς κατευθύνσεως αὐτῆς καὶ ἀνακαλεῖ αὐτὴν εἰς τὴν λογικὴν τάξιν· οὕτω καὶ ἡ Φύσις μὲ τὰς ἀνωμαλίας αὐτῆς,—αἱ ὁποῖαι ἀναντιρρήτως δὲν εἶναι κανόν ἀλλὰ ἐξαιρέσεις,—ἔρχεται ὡς τρίτος παιδαγωγικὸς παράγων διὰ νὰ ἀφυπνίσῃ τὴν ἐκτροχιασμένην ἐλευθερίαν. Ἡ ἱστορία τῶν ἀφυπνίσεων μυριάδων ἀνθρώπων διὰ τῶν παιδαγωγικῶν τούτων ἀνωμαλιῶν εἶναι ὁ μεγαλύτερος συνήγορος τῆς ἠθικῆς ἀποστολῆς τῆς περὶ ἡμᾶς Φύσεως, καθὼς καὶ τῆς Συνειδήσεως καὶ τοῦ Σώματός μας. Ἡ ἀγαθότης λοιπὸν καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ διαλάμπουν ὄχι μόνον εἰς τὰς ὁμαλότητας ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς Ἀνωμαλίας ἐν τῇ φύσει!...

σει με μίαν τόσον μεγάλην άστοργίαν Του δια τὸ Πνεῦμα; Ἐγώ, πού εἶμαι ἄνθρωπος καὶ ὄχι Θεός, ἐάν προσλάβω στήν ὑπηρεσίαν μου μίαν ὑπηρέτριαν δίδω εἰς αὐτήν **ἐξηγήσεις**, δηλαδή κάνω εἰς αὐτήν **ἀποκάλυψιν** περὶ τοῦ **σκοποῦ** τῆς προσλήψεώς της καὶ τοῦ **σχεδίου μου** δι' αὐτήν. Πῶς λοιπὸν νὰ παραδεχθῶ ὅτι ὁ μέγας καὶ πάνσοφος Δημιουργὸς τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι εἰς τὸ σημεῖον αὐτό,—τὸ ὕψιστον καὶ ζωτικώτατον,— **ἀτελέστερος καὶ κατώτερος** ἀπὸ ἐμέ τὸν μικρὸν σκώληκα;

Ποία λογικὴ εἶναι αὐτὴ πού θὰ θεωρήσῃ παράλογον τὴν ἔρευναν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἀναζήτησιν ἐπιστήμου **ἀποκαλύψεως** τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἀποκαλύψεως ἢ ὁποία θὰ εἶναι ὁ **πνευματικὸς Ἥλιος**, ἀπείρωσ ἀνώτερος καὶ σπουδαιότερος τοῦ ὕλικου ἡλίου; Ποία λογικὴ εἶναι αὐτὴ ἢ ὁποία θὰ πολεμήσῃ **κατ' ἀρχὴν** μίαν **ἀποκάλυψιν** τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα;

Ἴδου, φίλε, τὸ **ἓνα βῆμα** πού σοῦ ὑποδεικνύει ἡ Λογικὴ. Τώρα, καθὼς θὰ δείξωμεν κατωτέρω, τί ἄλλο εἶναι ὁ **Ἰησοῦς Χριστὸς** παρὰ ἡ πλήρης καὶ τελειωτικὴ σὺτὴ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τὸ ζήτημα τοῦ προορισμοῦ μας καὶ τοῦ μέλλοντός μας;

ΤΟ ΗΘΙΚΟΝ ΣΥΜΠΑΝ

Συνεχίζοντες τὴν λογικὴν πορείαν μας πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ κάμωμεν λόγον τώρα περὶ **Ἡθικοῦ Σύμπαντος** καὶ ἄλλων σχετιζομένων με αὐτὸ θεμάτων:

Μία παρατήρησις εἰς τὰ βᾶθη τῆς ὑπάρξεώς μου,—εἰς τὸν ἐσωτερικόν μου κόσμον,—μοῦ δείχνει ὅτι ὁ Δημιουργὸς μου Θεὸς με ἐπροίκισε με **Θέλησιν** ἢ ὁποία **τουλάχιστον** ὡς πρὸς τὴν σχέσιν μου ἀπέναντί Του εἶναι **ἐλευθέρα**. Εἶμαι ἐλεύθερος νὰ ἐκζητήσω Αὐτόν· καὶ εἶμαι πάλιν ἐλεύθερος νὰ στρέψω νῶτα πρὸς Αὐτόν· **οὐδέποτε** ὁ

Θεός **ἐξαναγκάζει** τὴν θέλησίν μου νὰ πιστεύῃ Αὐτὸν καὶ νὰ ἀγαπᾷ Αὐτόν· μὲ ἀφήνει τελείως **ἐλεύθερον** εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο(1). Ἐξ ἄλλου ὅμως παρατηρῶ ὅτι κατένενα ἄλλο στοιχεῖον εἰς τὸ ὕλικόν Σύμπαν ὁ Θεὸς δὲν ἀφήκε ἐλεύθερον ἀλλὰ ὑπέταξεν **ὄλα** ὑπὸ νόμους **μοιραίους καὶ ἀπαρεγκλίτους** (ντετερμινισμός). Ἐπὶ παραδειγματι ὄλας τὰς λειτουργίας τοῦ σώματός μου, τὰς φυσικοχημικὰς σχέσεις τῶν στοιχείων τῆς περὶ ἐμὲ Φύσεως, τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐν γένει, ὄλα αὐτὰ ὑπέταξεν ὁ Θεὸς ὑπὸ **ἀναγκαστικῶν** νόμους Του, καὶ λειτουργοῦν ταῦτα χωρὶς τὴν ἰδικὴν μου θέλησιν καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν αὐτὰ πρωτοβουλίαν νὰ παρεκκλίνουν. Ἐξαιρέσειν μοναδικὴν μέσα στὸ μέγα αὐτὸ περιβάλλον, **ἐξαιρέσειν** ὑψίστης σημασίας ἀποτελεῖ ἡ Ἐλευθέρα **Θέλησις** τῶν λογικῶν ὄντων. Ὑπάρχει λοιπὸν μέσα σ' αὐτὸ τὸ δουλικὸ Σύμπαν ἓνα ἄλλο Σύμπαν λογικῶν ὄντων,—ἀνθρώπων καὶ πνευμάτων, καθὼς θὰ ἐξηγήσωμεν, Ἄγγελων, Ἀρχῶν, Ἐξουσιῶν καὶ Δυνάμεων(2),—τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεται μὲ τὴν **Ἡθικὴν Ἐ-**

---

(1) Εἰς τοὺς γνωρίζοντας τὰς περὶ αὐτεξουσίου (*libre arbitre*) διαμάχας τονίζομεν ὅτι περιορίζομεν ἐνταῦθα τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν **ἐλάχιστον** τομέα τῆς δηλαδὴ εἰς τὴν τάσιν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἢ ὄχι. Ἡ ἐσωτερικὴ μας μαρτυρία καὶ τὸ συναίσθημα τῆς **μεταμελείας** εἶναι οἱ εὐγλωττότεροι μάρτυρες τῆς τοιαύτης ἐλευθερίας. Ἡ τελευταία ἐπιστημονικὴ καὶ φιλοσοφικὴ κίνησις (*indeterminism*) ἔχει μεγάλους ἐκπροσώπους τῆς **ἐλευθερίας** εἰς μὲν τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας τὸν διάσημον μαθηματικὸν καὶ ἀστρονόμον κ. Α. Eddington, εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην τὸν διάσημον βιολόγον Dr Grasset καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τὸν κ. W. James καὶ ἄλλους.

(2) Ἡ ὕπαρξις ἱεραρχίας πνευματικοῦ κόσμου δηλαδὴ λογικῶν καὶ ἐλευθέρων ὄντων μὲ μορφήν καὶ σῶμα **αιθέριον**, κινουμένων ἐν χώρῳ, ἔχει καταστήσει σήμερον ἐξαγόμενον πειραματικὸν διὰ τοῦ **Πνευματισμοῦ**. Καίτοι σοβαρώτατα **ἀποτρέπομεν** ἀπὸ τὰς τοιαύτας ἐπικοινωνίας (βλέπε τὴν ἐκλαϊκευτικὴν μελέτην «Λύ-

λευθερίαν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ· ἡ μεγαλειώδης αὐτὴ χορεία τῶν **λογικῶν καὶ ἐλευθέρων** ὄντων ἀποτελεῖ τὸ **Ἡθικὸν Σύμπαν** ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Ὑλικὸν Σύμπαν, τὸ Σύμπαν τῆς **υποδουλώσεως**.

Ἀντιλαμβάνομαι τώρα, ἀγαπητὲ φίλε, ὅτι ὀλόκληρος ἡ ἀπειρία τῶν λειτουργιῶν τοῦ Ὑλικοῦ Συμπαντος ἀπὸ τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν μέχρι τῶν ἐγκάτων τῆς Γῆς ἐπειδὴ εἶναι **ἀπολύτως ἀναγκαστικὴ** δὲν ἔχει **καμμίαν ἠθικὴν ἀξίαν** ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· δηλαδὴ δὲν προκαλεῖ τὸν ἔπαινον, τὴν βράβεισιν, τὴν ἐκτίμησιν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ἢ τὴν μομφὴν καὶ ἀποδοκιμασίαν Του.

Τελείως ὁμως διαφορετικὰ εἶναι τὰ πράγματα μέσα στὸ Ἡθικὸν Σύμπαν, εἰς τὸ Σύμπαν τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐτίμησε μετὰ τὴν **Ἐλευθερίαν!** Ἐδῶ μία ἀπλῆ **Ὑπακοή** τοῦ ἐλευθέρου ὄντος πρὸς τὸν Θεὸν ἢ μία **Παρακοή** του, ἓνα αἰσθημα **εὐγνωμοσύνης** πρὸς Αὐτὸν ἢ **ἀχαριστίας** του, μία πνοὴ **ἀγάπης** του ἢ **μίσους** του, μία ἀναγνώρισις **ἐξαρτήσεώς** του ἀπὸ Αὐτὸν ἢ μία κίνησις **ἀποστασίας** του, ἔχουν διὰ τὸν Θεὸν ἀξίαν **ἀπείρως ἀνωτέραν** ἀπὸ ὅλας τὰς λειτουργίας τοῦ Ὑλικοῦ Συμπαντος, διότι αὐταὶ εἶναι **αἱ μόναι** ἐλεύθεραι ἐνέργειαι καὶ ἐπομένως **αἱ μόναι** δεκτικαὶ ἐκτιμήσεως, **ἐπαίνου, βραβεύσεως, ἀγάπης** ἢ **ἀποδοκιμασίας** ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς Ὑπάρξεως.

Ἀπείρως λοιπὸν σπουδαιότερον τοῦ Ὑλικοῦ Συμπαντος ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸ **ἀντάξιον Ἐαυτοῦ Ἡθικὸν Σύμπαν**, τὴν μεγαλειώδη χορείαν λογικῶν ὄντων τὰ ὁποῖα **ἐτίμησε** μετὰ Ἐλευθερίαν διὰ νὰ δύναται νὰ συνάψῃ ἠθικὴν σχέσιν μαζί των, σχέσιν **ἐπαίνου, ἀνυψώσεως, βραβεύσεως, ἀγάπης**.

τρωσις-Πνευματισμός-Ἀνάστασις» σελίς 33) προβάλλομεν ὁμως τὸ γεγονός εἰς τοὺς ἀπίστους ὡς ἀπόδειξιν ὑπάρξεως καὶ ἄλλου ἀοράτου κόσμου, ἐκτὸς τοῦ κόσμου τῶν πέντε μας αἰσθήσεων.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΕΝ ΤΩ ΗΘΙΚΩ ΣΥΜΠΑΝΤΙ

Ἡ Πίστις εἶναι ὁ βασικὸς νόμος τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου,—μέλους τοῦ ἠθικοῦ Σύμπαντος,—πρὸς τὸν Δημιουργόν του.

Διατί ἄρα γε ἐτέθη ὁ νόμος τῆς Πίστεως εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ κόσμου μας; τί συμβαίνει ἐν προκειμένῳ;

Πρὸς διαφώτισιν τοῦ μυστηρίου τῆς Πίστεως εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναπτύξωμεν ἀμέσως τὰ ἐξῆς δύο θέματα:

Α΄) Περὶ τῆς σχέσεως τῆς Πίστεως πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν.

Β΄) Περὶ τῆς σχέσεως τῆς Πίστεως πρὸς τὴν Ἀλήθειαν.

α΄) Πίστις καὶ Ἐλευθερία

Ὅταν βλέπω τὸν ἥλιο στὸν οὐρανὸ μὲ τὰ δικά μου μάτια καὶ παραδέχομαι τὸ γεγονός τοῦ ἡλίου, δὲν κάμνω μὲ τοῦτο καμμίαν ἐλευθέραν πράξιν διότι τὸ αἶσθημα τῆς δράσεως ἐπιβάλλει εἰς τὴν ἐλευθερίαν μου νὰ παραδεχθῆ ἀναγκαστικῶς τοῦτο. Τὸ αἶσθημα δὲν ἀφήνει τὴν ἐλευθερίαν νὰ δράσῃ ὡς ἐλευθερία καὶ νὰ ἀποφανθῆ αὕτη ἐλευθέρως. Τὸ νὰ παραδεχώμεθα λοιπὸν τὰς ἐντυπώσεις τῶν πέντε αἰσθητηρίων μας, δηλαδὴ τὰ αἰσθήματά μας, δὲν ἔχει τοῦτο καμμίαν ἠθικὴν ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διότι ἡ παραδοχὴ μας αὕτη εἶναι ἐξαναγκαστικὴ ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ αἰσθήματος.

Μεγίστη ὁμως διαφορὰ καὶ ἄπειρος ἀπόστασις ὑπάρχει ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς Πίστεως. Ἡ Πίστις, ἀντιθέτως πρὸς τὸ αἶσθημα, εἶναι ἡ δρᾶσις τῆς Ἐλευθερίας τοῦ δημιουργήματος· ἐπὶ παραδείγματι, παρατηρῶν καὶ σπουδάζων τὴν περὶ ἐμὲ Φύσιν μένω ἐλεύθερος νὰ πι-

στεύω ἢ νὰ μὴ πιστεύω εἰς δημιουργὸν Θεόν· προσέτι μένω **ἐλευθέρος** ἀκόμη νὰ ἀγαπῶ Αὐτὸν ἢ νὰ μισῶ Αὐτόν· μένω **ἐλευθέρος** ἐπίσης νὰ ἀναγνωρίζω ἐξάρτησιν ἀπ' Αὐτὸν ἢ νὰ ζῶ ἀνεξαρτήτως ἀπ' Αὐτοῦ. Ὁ ἠθικὸς λοιπὸν καὶ ὑπέροχος αὐτὸς χαρακτήρ τῆς **Πίστεως**,— τὸ νὰ εἶναι δηλαδὴ αὕτη προῖον **ἐλευθερίας**,— ἀνυψώνει αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Ἠθικῷ Σύμπαντι ἀπείρως **ὑπεράνω** τοῦ αἰσθήματος καὶ δικαιολογεῖ πλήρως τὸν θεῖον μακαρισμὸν «**Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες**» (Ἰωάν. κ', 29).

Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ Πίστις αὐθαίρετός τις καὶ ἀνεξήγητος νόμος τοῦ Θεοῦ ἀλλ' ἔχει τὸν σοβαρώτατον λόγον τῆς ὅτι εἶναι ἡ θεμελιώδης ἐνέργεια τῆς **Ἐλευθερίας** τοῦ δημιουργήματος ἀναγνωρίζουσης τὴν ἐξάρτησίν της ἀπὸ τοῦ Δημιουργοῦ.

β') Πίστις καὶ Ἀλήθεια

Ἐθεωρήσαμεν ἀνωτέρω τὴν Πίστιν ὡς συγκατάθεσιν τοῦ **ἐλευθέρου** δημιουργήματος νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Δημιουργὸν του καὶ νὰ συνάψῃ σχέσιν μαζί Του. Ἡ σχέσηις ὅμως αὕτη τίνος εἶδους θὰ εἶναι; μὲ ἄλλα λόγια ποῖον πρέπει νὰ εἶναι τὸ **περιεχόμενον** τῆς Πίστεως;

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς Πίστεως πρέπει νὰ εἶναι **ἀλήθεια** καὶ οὐχὶ πλάνη. Ἡ ἀλήθεια δὲ αὕτη διὰ νὰ εἶναι ὠφέλιμος καὶ σωτηρία πρέπει πρωτίστως νὰ διαφωτίζῃ τὸν ἄνθρωπον περὶ τοῦ **χαρακτήρος** τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἰδικοῦ του· νὰ φανερώνη ὑπὸ ποῖον **ὄρον** ἢ ἐλευθέρα προσωπικότης,— ὁ ἄνθρωπος,—δύναται νὰ **συνδέεται** ἀρμονικῶς μὲ τὸν Δημιουργὸν του, ἐπίσης δὲ καὶ ποῖον τὸ **Σχέδιον** τοῦ Θεοῦ περὶ ἀνθρώπου, διὰ τὸ παρὸν του καὶ διὰ τὸ μέλλον του. Μόνον αἱ πολυτιμότεραι αὗται ἀλήθειαι θὰ πληρώσουν τὸ μέγα κενὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ θὰ κατα-

στήσουν τὸν ἄνθρωπον ὑπαρξιν **προσανατολισμένην** μέσα στὸν ἀέναον στροβιλισμὸν τοῦ παρόντος κόσμου.

Λοιπόν! πλήρεις εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεόν, φέρομεν πρὸς πάντα ἄνθρωπον μὲ θριαμβευτικὸν τόνον τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν ὅτι τὸ σωτήριον αὐτὸ **περιεχόμενον** τῆς Πίστεως, ἐχορηγήθη ἤδη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα δι' **ἀποκαλύψεως ἱστορικῆς**· ἡ συγκεκριμένη δὲ αὕτη ἀποκάλυψις ἔγεινε διὰ τοῦ **ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ** καὶ ἔχει, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ὅλα τὰ στο·χηεῖα νὰ ἱκανοποιηθῆσιν μέχρις ὑπερεκχειλίσεως πᾶσαν εἰλικρινῆ **ἐλευθερίαν** ἣ ὁποία θὰ θελήσῃ νὰ συνδεθῆ μετὰ τοῦ Δημιουργοῦ τῆς διὰ τοῦ ἐλευθέρου καὶ τιμητικοῦ συνδέσμου τῆς **Πίστεως**.

Ἡ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΕΝ Τῷ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤῷ

Διὰ νὰ πραγματευθῶμεν τὴν συγκεκριμένην ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τοῦ **Ἰησοῦ Χριστοῦ** εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας τὰ περὶ τῆς **λειτουργίας** τοῦ Ἡθικοῦ Σύμπαντος, πρῶτον γενικῶς καὶ ἔπειτα εἰδικῶς,—περὶ τῆς ἀνθρωπότητος,—ἐκ τῶν Γραφῶν.

1.—Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ὑπερτάτη ἀπόλυτος Προσωπικότης δημιουργὸς καὶ συντηρητῆς τοῦ Ἡθικοῦ Σύμπαντος καὶ τοῦ Ὑλικοῦ τοιοῦτου⁽¹⁾. (Μτθ. ιη', 10. Ρωμ. ια',

---

(1) Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ἀπόλυτος πνευματικὴ Ὑπαρξις κατέχουσα ἐλευθερίαν, διάνοιαν, αὐτοσυνείδησιν καὶ θέλησιν ἀπόλυτον· δηλαδή εἶναι ἡ ἀπόλυτος πνευματικὴ Προσωπικότης,—ἐξ ἧς πᾶσαι αἱ πεπερασμένοι λογικαὶ ὑπάρξεις τοῦ Ἡθικοῦ Σύμπαντος, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐλάβομεν σταγόνας ἐλευθερίας, αὐτοσυνείδησεως, διανοίας καὶ θελήσεως.—Μὴ διεπόμενος ἀπὸ νόμους ἀνωτέρους τῆς θελήσεως Αὐτοῦ, διότι ὅλοι οἱ νόμοι εἶναι κατώτεροι Αὐτοῦ ὡς ἀπορρέοντες ἐκ τῆς ἀπολύτου Βουλῆς Του,

36). Τὸ ἠθικὸν Σύμπαν εἶναι πολυαριθμοτάτη χορεία λογικῶν καὶ ἐνσυνειδήτων ὄντων,—ὄρατῶν καὶ ἀοράτων,—τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς **ἐτίμησε** με ἠθικὴν ἐλευθερίαν διὰ τὴν στεφανώσῃ αὐτὰ με ἄρρητον μακαριότητα καὶ αἰωνίαν δόξαν, ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς πορείας τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας των (Κολ. α', 16, 'Ιουδ. 6).

2.—Θεμελιώδης νόμος τῆς σχέσεως τῶν ἐλευθέρων τούτων ὄντων πρὸς τὸν Θεόν,—ἀπολύτως δίκαιος καὶ εἰς ἄκρον τιμητικὸς διὰ τὰ δημιουργήματα,—ὠρίσθη ἡ **ἐξ ἀγάπης Ὑπακοή των** εἰς τὴν Βουλὴν Αὐτοῦ (Ψαλ. ργ', 20—21). Ὁ νόμος οὗτος τῆς Ὑπακοῆς εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν νόμον τῆς περιφορᾶς τοῦ Ὑλικοῦ Σύμπαντος περὶ κεντρικόν τινα πυρῆνα, ἀλλὰ εἶναι συγχρόνως ἀπείρως **ἀνώτερος** αὐτοῦ διότι πραγματοποιεῖται ὑπὸ ὄντων ἐλευθέρων. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθέρως Ὑπακοῆς τῶν ἠθικῶν ὄντων εἰς τὸ θέλημα τοῦ Δημιουργοῦ των εἶναι ἡ πλήρωσις των με τὴν μακαρίαν Ζωὴν,—ἀγάπης, χαρᾶς, εἰρήνης καὶ δυνάμεως,—ἡ ὁποία ἐκπορεύεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καθὼς τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ ἡλίου, καὶ ἡ ἀνύψωσις καὶ πρόοδος αὐτῶν εἰς τὸ αἰώνιον Σχέδιον τῶν μελλοντικῶν βουλῶν Του (Α' Χρον. ις', 27).

3.—Τοῦναντίον δέ, ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθέρως **Παρα-**

ἔχει φύσιν οἷαν Αὐτὸς ἐν τῇ ἀπολύτῳ ἐλευθερίᾳ Του καὶ τῇ ἀπείρῳ δυνάμει Του θέλει. Ἡ χριστιανικὴ ἀποκάλυψις φέρει θριαμβευτικῶς εἰς γνῶσιν μας ὅτι ὁ Θεός,—τὸ ἀπόλυτον δημιουργὸν Πνεῦμα,—χάριν τῶν πεπερασμένων ὄντων τοῦ Ἡθικοῦ Σύμπαντος, κατ' οἰκονομίαν εὐδοκίας, ἀποκαλύπτεται με **μορφὴν** ἀρρήτου καὶ ἀφάτου κάλλους ἐν τῇ ἀντικειμενικῇ σφαίρᾳ τοῦ Σύμπαντος ἡ ὁποία λέγεται **τρίτος οὐρανός** (Μτθ. ιη', 10 Ἐβρ. ι'. 24 Ψαλ. ις' 11, ιζ', 15), περιβεβλημένος με δόξαν ἀνεσπέρου φωτὸς (Β'. Τιμ. ζ', 16). Ἡ ἀπόλαυσις αἰωνίας μετ' Αὐτοῦ προσωπικῆς ἐπαφῆς μας, — **πρόσωπον πρὸς πρόσωπον**, — ἐν ἀγάπῃ καὶ σχέσει υἰοθεσίας, ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἀπεριγράπτου δόξης μετὰ τῶν μυριάδων τῶν δεδοξασμένων λοιπῶν ὄντων εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ Ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

κοῆς καὶ **ἀποστασίας** τοῦ ὄντος ἀπὸ τῆς θείας ἐξαρτήσεως εἶναι ἡ **ἀποκοπή** του ἀπὸ τῆς θείας Ζωῆς καὶ ἡ καταβύθισις αὐτοῦ εἰς τὸ πνευματικὸν σκότος ἔξω τοῦ ἐνδόξου Σχεδίου. Ἡ τοιαύτη καταστροφή ὀνομάζεται **Ἀπώλεια**. Ὁμοιάζει μὲ τὸ πάθημα ἐνὸς ἐκτροχιασμένου πλανήτου, ἀλλ' ἔχει ἀπείρως ἀνωτέραν σοβαρότητα καὶ συνεπείας, διότι εἶναι ἔργον ὄντος λογικοῦ καὶ ἐλευθέρου (Λκ. 1', 18, Ἰούδ. 6).

* * *

Ἡ ἀνθρωπότης ἀποτελεῖ καὶ αὐτὴ τμῆμα τοῦ Ἡθικοῦ Σύμπαντος τὸ ὁποῖον ὅμως ἔνεκα κακῆς χρήσεως τῆς ἐλευθερίας του ἔχει **ἀποκοπή** ἀπὸ τὴν ἀνωτέραν Ζωὴν τοῦ θείου Πνεύματος. Ἡ Γῆ μας εἶναι Ἐπαρχία **ἀποστάτις** τοῦ Ἡθικοῦ Σύμπαντος· ἡ ἀνθρωπότης ἀπ' αὐτοῦ τοῦ γεναρχικοῦ ζεύγους της ἀκολουθεῖ τὴν **ιδικὴν** της θέλησιν νὰ ζῆ ἐν καταπτώσει κάτω τοῦ θείου Ἰδεώδους της ἐν τῇ **ἀπωλείᾳ**, ὡς πρὸς τὴν θείαν μακαριότητα⁽¹⁾. Τὴν λυπηρὰν αὐτὴν κατάστασιν μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἐσωτερικὴ παρατήρησις ἐκάστου. Μὲ ἄλλους λόγους ἢ **ἁμαρτία**, —μὲ ἐκδηλώσεις ἄλλοτε ζωηροτέρας καὶ ἄλλοτε ἀσθενεστερας,—εἶναι πραγματικότης γενικὴ ἐν τῇ ἀνθρωπότητι (Γεν. γ', 24, ς', 5, Ρωμ. γ', 23, Μάρκ. ζ', 21—23, Ρωμ. α', 24—32, ζ', 23).

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΙΛΗΜΜΑ

Ἡ ἠθικὴ πτώσις τοῦ κόσμου μας καὶ ἡ ἀποκοπή του ἀπὸ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ Θεοῦ ἔθεσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν θεμελιώδη Νόμον τῆς λειτουργίας τοῦ Ἡθικοῦ Σύμπαντος τὸ ἐξῆς μέγα ἠθικὸν δίλημμα : «Ἡ νὰ ἱκανο-

(1) Λεπτομερεστέραν ἀνάλυσιν τῆς **Πτώσεως** τοῦ κόσμου μας βλέπε ἐν τῇ ἐκλαϊκευμένῃ μελέτῃ «Λύτρωσις—Πνευματισμός—Ἀνάστασις» σελῖς 1—8.

ποίησι τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ διὰ τῆς Παρακοῆς μας καταπατουμένου Νόμου καὶ νὰ μᾶς **τιμωρήσῃ** ἐφαρμοζῶν τὸν Νόμον τοῦτον⁽¹⁾, ἢ τούναντίον νὰ παραβλέψῃ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ καταπατουμένου Νόμου καὶ νὰ μᾶς **συγχωρήσῃ** παραμερίζων τὸν Νόμον. Ἐὰς μελετήσωμεν τώρα ἑκατέραν τῶν δύο τούτων περιπτώσεων :

α'. Ἐὰν ὁ Θεὸς ἱκανοποιεῖ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ διὰ τῆς Παρακοῆς μας καταπατουμένου Νόμου τοῦ Ἠθικοῦ Σύμπαντος, ἔστω μὲ τὴν **ἐπεικεσσύνην** τιμωρίαν ἡμῶν, δηλαδή νὰ **ἀρνηθῇ** ἀπλῶς πᾶσαν **ἐπέμβασιν** καὶ νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ εἰς τὰς ἰδικὰς μας δυνάμεις, θὰ ἦτο μόνον τοῦτο ἀρκετὸν ὥστε νὰ μείνῃ **αἰωνία** ἡ ἀποκοπή μας ἀπὸ τῆς θείας Ζωῆς καὶ τοῦ θείου Σχεδίου, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται μόνος του νὰ ἐγερθῇ καὶ νὰ συνάψῃ σύνδεσμον μὲ τὸν Θεόν, — τὴν Πηγὴν τῆς μακαρίας Ζωῆς, — ἐκ τοῦ σκότους καὶ τῆς δουλείας ἔνθα διὰ τῆς ἀπροστασίας του ἐβυθίσθη. Ὀλόκληρον λοιπὸν τμῆμα τοῦ Ἠθικοῦ Σύμπαντος, — ἡ ἀνθρωπότης, — θὰ ἐμένομεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἰωνίως ἀποκλεισμένοι ἔξω τῆς Ζωῆς καὶ τῆς δόξης τοῦ αἰωνίου Σχεδίου, εἰς τὸν πνευματικὸν Θάνατον!

Ἴδου εἰς ποῖον τραγικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ὠδήγῃ ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ καταπατουμένου Νόμου!

Ὁ μέγας ὅμως καὶ ἀξιῶμνητος Θεὸς εἶναι πρὸ παντὸς Ἄγάπη καὶ θέλει νὰ μᾶς σώσῃ! Ὁλο τὸ μεγαλεῖον Του συνοψίζεται μὲ τὸν ἄπειρον πλοῦτον τῆς λέξεως « Ἄγάπη » (Α'. Ἰωάν. δ', 16). Ἐπιθυμεῖ διαρκῶς νὰ μᾶς συγ-

(1) Ἡ τιμωρία αὕτη εἶναι τελειωτικὴ ἀποκοπή τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ σχεδίου τῆς **αἰωνίου** Δόξης καὶ δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ πρόσκαιρα παιδαγωγικὰ μέσα, — ἀσθeneϊῶν, θεομηνιῶν, — τὰ ἀποβλέποντα εἰς τὸ νὰ ἀφυπνίσουν αὐτὸν διὰ νὰ **ζητήσῃ τὴν τακτοποίησίν του** μὲ τὸν Θεόν καὶ διὰ νὰ προδιατεθῇ ὥστε νὰ δεχθῇ, χωρὶς ἐκβιασμόν, τὸ ἀπὸ Θεοῦ Σχέδιον τῆς Σωτηρίας του.

χωρήσει διὰ νὰ συνδεθῆ μαζί μας, — ἐὰν ἡμεῖς ἐλευθέρως θελήσωμεν τοῦτο, — καὶ νὰ μᾶς μεταδώσει τὴν Ζωὴν τοῦ Θεοῦ Του Πνεύματος καὶ τὴν αἰωνίαν Του δόξαν· ἐν τῇ περιπτώσει λοιπὸν ταύτῃ ἀφήνεται κατὰ μέρος τὸ πρῶτον μέρος τοῦ διλήμματος δηλαδή ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ καταπατηθέντος Νόμου καὶ ἔρχεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸ δεύτερον μέρος : ἡ **Συγχώρησις** τοῦ ἀποστάτου κόσμου μας.

Καὶ ἡ δευτέρα ὁμως αὐτῇ περίπτωσις καθὼς θὰ ἴδωμεν ὀδηγεῖ εἰς **ἀδιέξοδον**· ὡς μελετήσωμεν αὐτὴν ἀμέσως.

β'. Ἐὰν ὁ Θεὸς ἤθελε **παραβλέψει** τὰς περὶ ἱκανοποιήσεως ἀπαιτήσεις τοῦ καταπατουμένου Νόμου Του καὶ ἐχορήγει ἀπλῶς γενναιόδωρον **συγχώρησιν** εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, **παραμερίζων** τὸν Νόμον, τί θὰ συνέβαινε ἄρά γε τότε; Θὰ ἐπῆρχετο τελεία **ἀνατροπὴ** τοῦ Ἠθικοῦ Κόσμου! Αὐτὸ θὰ συνέβαινε, καὶ ἰδοὺ διὰ ποίους λόγους :

Διότι ἐὰν ὁ Θεὸς **ἠκύρωσε** τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Ἠθικοῦ Νόμου τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος ἔθεσεν ὡς φρουρὸν τῆς τάξεως τοῦ Ἠθικοῦ Σύμπαντος, ἀρνούμενος τὴν ἀρχὴν τῆς **Τιμωρίας** τὴν ὁποῖαν Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔθεσε, θὰ ἠρνεῖτο τὸν χαρακτήρα Του καὶ θὰ ἀνῆρει **Ἐαυτὸν!** Ὁ Θεὸς ὁμως, ἡ ὑπερτάτη τοῦ Σύμπαντος Προσωπικότης, ἔχει ἀρχὰς **σταθερὰς** καὶ **ἀναλλοιώτους** καὶ οὐδέποτε θὰ διέπραττε τὸ ἀδίκημα νὰ ἀρνεῖται Ἐαυτὸν διὰ νὰ προσαρμόζεται εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἀποστατούντων δημιουργημάτων.

Ἐκτὸς ὁμως τοῦ σοβαρωτάτου τούτου λόγου ὑπάρχει ἀκόμη καὶ ὁ ἐξῆς πάλιν σοβαρώτατος λόγος, ὅτι μίαν **συγχώρησιν** ἡμῶν, — τοῦ ἀποστατήσαντος κόσμου, — δι' **ἀκυρώσεως** τῶν περὶ Τιμωρίας ἀπαιτήσεων τοῦ καταπατηθέντος Ἠθικοῦ Νόμου θὰ ἐπέφεραν εἰς τὸ ἀνώτερον Ἠθικὸν Σύμπαν (τοὺς Ἀγγέλους, Δυναμείας, Ἐξουσίας...) ἰσχυρότατον **κλονισμόν** τῆς ἐμπιστοσύνης των εἰς τὴν

σοβαρότητα τῶν Νόμων, ἐπομένως καὶ τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ!

Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐγκοταλιφθῆ καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος τοῦ διλήμματος ὡς ἀνατρέπον τὸ Ἠθικὸν Σύμπαν, ἀφοῦ ἐγκατελείφθη ἤδη καὶ τὸ πρῶτον ὡς καταστρέφον ἀνεπανορθώτως τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τώρα τί μένει;

ΛΥΤΡΩΣΙΣ ΔΙ' ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Παρ' ὅλον τὸ διπλοῦν αὐτὸ ἀδιέξοδον, ἡ ὑπερφυῆς σύλληψις τῆς σοφίας καὶ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ **εὗρηκεν** ἔκβασιν ἀπροσδόκητον καὶ μεγαλειώδη. Ἡ ἔκβασις αὕτη, ἀπαλλάσσουσα ἡμᾶς ἀπὸ τὸν αἰώνιον χωρισμὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰσάγουσα ἡμᾶς **ἀπὸ τοῦδε** εἰς τὴν μακαρίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπικοινωνίαν διὰ τὰ ἔνδοξα μελλοντικὰ Σχεδία Του, ὀνομάζεται «**Λύτρωσις**».

Θὰ διατυπώσωμεν ἀμέσως τὰς γενικωτάτας γραμμὰς τοῦ Σχεδίου τῆς Λυτρώσεως ἐκ τῶν Γραφῶν καὶ κατόπιν θὰ κάμωμεν μίαν διαφωτιστικὴν διερεύνησιν ἐπ' αὐτῶν:

» **Λύτρωσις** εἶναι ἡ **ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ** ὀλοκλήρου
 » τοῦ ἐκπεσόντος κόσμου μας δι' **ΕΝΟΣ** ἀντιπροσώπου
 ἀσπίλου καὶ ἀμώμου, — τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ. (1).
 » Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, μὲ παλμὸν ὑπερτάτης ἀγάπης καὶ
 » βαθυτάτης ἀναγνωρίσεως τοῦ δικαίου τοῦ Θεοῦ, ἔδωκε
 » κατὰ θεῖαν Βουλὴν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ διὰ τοῦ **ΑΙΜΑΤΟΣ**
 » **ΤΟΥ** ἱκανοποίησιν εἰς τὴν τιμωρὸν ἀπαίτησιν τοῦ Νό-
 » μου διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν (Α'. Τιμ. β', 6, Β' Κορ. ε',
 » 15, Α'. Πέτρ. β', 24, Ρωμ. 5', 6 - 7 ...). Διὰ τοιαύτης
 » ἱκανοποιήσεως ἀπείρου ἠθικῆς ἀξίας, — ἕνεκα τῆς ἀποι-
 » λύτου **ἀγιότητος** καὶ τοῦ θείου **μεγαλείου** τοῦ ἀντι-
 » καταστάτου, — τὸ μέγα ἠθικὸν ἐμπόδιον τῆς ἱκανοποιή-

(1) Περί τῆς Προσωπικότητος τοῦ «Υἱοῦ» γίνεται λόγος κατωτέρω.

» σεως τοῦ Νόμου, τὸ ὁποῖον καθὼς ἀνεπτύξαμεν προ-
 » ηγουμένως ἠμπόδιζε τὸν Θεὸν νὰ περιλάβῃ τὸν ἄνθρω-
 » πον εἰς τὸ ἔνδοξον Σχέδιόν Του, κατέρρευσε ὁλοσχε-
 » ρῶς (Κολ. β', 14, Ἐφ. β' 14 — 16, Ἐβρ. ι', 19 — 20).

» Ὡς ἀπόδειξις καὶ συνέπεια τῆς τοιαύτης καταρρεῦ-
 » σεως τοῦ ἐμποδίου ἐπηκολούθησαν τὰ δύο ἀπειροδύ-
 » ναμα γεγονότα τῆς Ἀναστάσεως ἐκ νεκρῶν καὶ τῆς
 » Ἀναλήψεως τοῦ Ἀντικαταστάτου ἡμῶν, ἐπομένως
 » καὶ ΗΜΩΝ, εἰς Οὐρανούς. Διότι ἀφοῦ ἐν τῷ προσώπῳ
 » τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἔπεσε ἡ τιμωρία διὰ τὰς
 » ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀμέσως μετὰ τὴν κατακρήμνισιν τοῦ
 » κωλύματος τῶν ἁμαρτιῶν, εἰσήχθημεν ἡμεῖς ἐν τῷ προ-
 » σώπῳ τοῦ Χριστοῦ θριαμβευτικῶς εἰς Οὐρανούς διὰ
 » τῆς Ἀναλήψεως, γενόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς
 » τὴν σφαῖραν τῶν ἐνδόξων Σχεδίων Του⁽²⁾ (Ἐφ. β',
 » 4 — 10, Κολ. γ', 1 — 3, Ρωμ. ζ', 11, Φιλ. γ'. 20).

(2) Ὁ οὐρανὸς δὲν εἶναι μόνον κατάστασις ψυχῆς ἀλλ' εἶναι
 καὶ ἀντικειμενικὸς τόπος ἐν τῷ Σύμπαντι. Τὸ Σύμπαν κατὰ τὴν
 Χριστιανικὴν ἀποκάλυψιν εἶναι **τριχοτομικόν**, ἀποτελούμενον ἀπὸ
 τρεῖς οὐρανοῦς· ἐξ αὐτῶν οἱ δύο πρῶτοι, — ὁ τῆς γῆινης ἀτμο-
 σφαίρας καὶ ὁ ἀστερόεις, — ἀποτελοῦσι τὸ ἀπέραντον μὲν ἀλλὰ
πεπερασμένον Σύμπαν, ὡς καὶ ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη παραδέχεται·
 ὑπερθεὶν ὅμως καὶ περίξ τοῦ συγκροτήματος τούτου τῆς σταθμη-
 τῆς καὶ ὁρατῆς ὕλης ἐκτείνεται ὁ **τρίτος** Οὐρανός, ἡ φωτεινὴ καὶ
 ἔνδοξος σφαῖρα τῆς ἀμέσου ἀποκαλύψεως τῆς Θεότητος καὶ ἡ κα-
 τοικία τῶν δεδοξασμένων ὄντων. Ἐκεῖθεν ἀπὸ τοῦ ἀπροσίτου
 ἐκείνου φωτὸς τῆς θείας παρουσίας ἐκπορεύονται καὶ διαχέονται
 εἰς ὅλας τὰς δημιουργηθείσας σφαῖρας τοῦ κατωτέρου Σύμπαντος
 καὶ εἰς ὅλους τοὺς κόσμους τῶν πνευμάτων ὅλα τὰ φῶτα καὶ τὰ
 ζωογόνα ρεύματα τῆς Ὑπάρξεως. Ἐκεῖ εἰς τὸν **τρίτον** αὐτὸν Οὐ-
 ρανὸν εἰσήλθε θριαμβευτικῶς ὁ **Ἰησοῦς** διὰ τῆς ἀναλήψεως Αὐτοῦ
 καὶ κάθηται ἐπὶ τοῦ Θρόνου «ἔχων πᾶσαν ἐξουσίαν ἐν οὐρανῶ
 καὶ ἐπὶ γῆς» (Μτθ. κη', 19) καὶ διὰ τῆς θείας Αὐτοῦ δυνάμεως
 παρῶν ὅπου «δύο ἢ τρεῖς εἰσὶ συνηγμένοι ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ»
 (Μτθ, ιη'. 20). Ἐκεῖ εἰς τὸν **τρίτον** αὐτὸν Οὐρανὸν καθήμεθα
 ἀπὸ τοῦδε ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ πάντες οἱ συνδεόμενοι

* * *

Πραγματοποιηθέντος ἤδη τοιούτου μεγαλειώδους Σχεδίου Λυτρώσεως, ὁ Θεὸς ἀσχολεῖται καὶ καλεῖ μετὰ χαρᾶς διὰ νὰ δέχεται καὶ νὰ εἰσάγη εἰς τὸ ἔνδοξον Σχέδιόν Του, — ὡς ὁ πατήρ τὸν ἐπιστρέψαντα ἄσωτον, — κάθε ἀνθρώπινον ὃν τὸ ὁποῖον ἐπιστρέφει πρὸς Αὐτὸν διὰ νὰ δεχθῆ διὰ ΠΙΣΤΕΩΣ τὴν Χάριν καὶ Δωρεὰν βάσει τοῦ μνημειώδους τούτου ἀπολυτρωτικοῦ Ἔργου.

ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΙΣ

Τὰ οὐσιώδη χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ Ἔργου καθὼς ἐξεθέσαμεν αὐτὸ ἐκ τῶν Γραφῶν ἀνωτέρω εἶναι δύο : 1ον ἢ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Ἀντικατάστασις ἡμῶν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ 2ον ἢ Πίστις ἡμῶν εἰς τὴν ἀντικατάστασιν ταύτην.

Ἄς κάμωμεν τώρα μερικὰς σκέψεις ἐφ' ἑνὸς ἐκάστου τῶν στοιχείων τούτων.

* * *

Ἀντικατάστασις! Ὅποια ἐκθαμβωτικὴ ἀποκάλυψις τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ «ὅστις τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο ἄλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν!» (Ρωμ. η', 32). Ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὅποια δραματικὴ αὐτοθυσία αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ ὅστις ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων «ἐκένωσε ἑαυτόν, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου γενόμενος· καὶ σχήματι εὐρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ!» (Φιλ. β', 6 — 8). Εἶναι ἀληθὲς ὅτι καὶ ἐν τῇ Φύσει ἀποκαλύπτει ὁ Θεὸς γραμμάς τινας τοῦ χαρακτῆ-

---

μετ' Αὐτοῦ διὰ τῆς Πίστεως εἰς τὴν Λύτρωσίν Του. Ἐκεῖ εἶναι ἡ αἰωνία Πατρίς τῶν λελυτρωμένων καὶ τὰ ἔνδοξα καὶ αἰωνία Σχέδια ὑπὲρ ἡμῶν.

ρος Του, ἀλλὰ πόσον ὠχρὰ καὶ ἀσθενὴς εἶναι ἢ ἐν τῇ Φύσει ἀποκάλυψις Του συγκρινομένη πρὸς τὴν ἀποκάλυψιν τῆς Ἀγάπης Του ἐν τῷ ἔργῳ τῆς Ἀντικαταστάσεως!

Ἀπορρίψατε τὴν Ἀντικατάστασιν καὶ ἰδοὺ ἀμέσως ἀπελπιστικῶς ἀμαυροῦται ἡ ἐκθαμβωτικὴ αἴγλη τῆς θείας ἀγάπης.

* * *

Ἀντικατάστασις! Μόνον ἀπὸ τὸ μέγα αὐτὸ γεγονὸς δυνάμεθα ν' ἀντιληφθῶμεν τὴν ὑπερτάτην **ἀξίαν** τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τοῦ μέλλοντός της εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Θεοῦ! Ἐδῶ φαίνεται καθαρὰ ὅποια **θυσία** ἀπεφασίσθη ὑπὲρ τῆς **ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως** διὰ τὴν εἰσαγωγὴν της εἰς τὸ αἰώνιον Σχέδιον τῆς δόξης. Ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Ἀντικαταστάσεως ἡμῶν, — ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ διὰ τοῦ **Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ**, — ἀντιλαμβανόμεθα τὴν **σοβαρότητα** τοῦ μέλλοντος ἡμῶν: «Τί ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ»; (Ματθ. 15', 26).

Ἀπορρίψατε τὴν ἀντικατάστασιν, καὶ ἰδοὺ ἀμέσως ἡ ἀνθρωπίνη ἀξία καταπίπτει καὶ καταποντίζεται ἐξ ὀλοκλήρου μέσα εἰς τὸ κτηνωδὸς στοιχεῖον: «ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς» (Ψ. μθ', 12).

* * *

Ἀντικατάστασις! «Ὁ δίκαιος ἔπαθεν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων!» (Α' Πέτρ. γ', 18) «Ὁ Θεὸς τὸν μὴ γνόντα ἀμαρτίαν ἐποίησεν ἀμαρτίαν!» (Β' Κορ. ε' 21). Μέγα ἠθικὸν παρὰδοξον!» Κρᾶμα ὑπερφυῆς ἀγάπης καὶ σοφίας!

Ἀγάπης! ἡ ὅποια ἐκδηλοῦται μὲ τὴν ἐκουσίαν καὶ αὐθόρμητον προσφορὰν τοῦ Υἱοῦ νὰ ἐξυπηρετήσῃ διὰ τοῦ

θανάτου Του τὴν Σωτηρίαν ἐνὸς ὀλοκλήρου ἐκπεσόντος κόσμου: «Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν!» (Ματθ. κ', 28).

Σοφίας! ἡ ὁποία φαίνεται μὲ τὸ διπλοῦν κατόρθωμα τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ προμηθεύσῃ τελείαν συγχώρησιν ἀμαρτιῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ διακηρύξῃ, — διὰ τῆς καταδίκης τῆς ἀμαρτίας ἐν τῷ Σταυρῷ, — ὅτι **μισεῖ** τὴν ἀμαρτίαν ὅτι **ἀποστρέφεται** αὐτήν, τὴν ὁποίαν ἐξ ἄλλου τόσον πλουσίως συγχωρεῖ ἐν τῷ Χριστῷ.

Τὸ διδάγμα τοῦ μίσους Του πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἦτο ἀπαραίτητον διότι ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ **παρεξηγηθῇ** ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων ἡ **Χάρις** καὶ γίνῃ οὕτη ἀφορμὴ πρὸς **ἀχαλίνωτον τροπὴν τῶν πρὸς τὴν ἀμαρτίαν**· ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ἀφθόνως τὰς ἀμαρτίας μας ὄχι διὰ νὰ μᾶς ἐνθαρρύνῃ καὶ προτρέψῃ πρὸς τὴν ἀμαρτίαν, — ἡ ὁποία εἶναι ὁ πραγματικὸς ἐχθρὸς τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς προόδου μας, μία παρὰ φύσιν κατάστασις, — ἀλλὰ τούναντίον διὰ νὰ μᾶς ἀνυψώσῃ καὶ **ἐξαγάγῃ** ἐκ τῆς ἀμαρτίας. Τὸ πνεῦμα τοῦ εἰλικρινοῦς πιστοῦ **καταδικάζει** τὴν ἀμαρτίαν καὶ δὲν εὐχαριστεῖται εἰς αὐτήν διότι μετέχει ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ Θεοῦ τὸ ὁποῖον κατεδίκασεν αὐτήν ἐν τῷ **Σταυρῷ** τοῦ Χριστοῦ. Ἐδῶ εἶναι ἡ λυδία λίθος τοῦ **ἀληθοῦς** πιστοῦ!

Ἀπορρίψατε τώρα τὴν Ἀντικατάστασιν καὶ ἐξαφανίζετε διὰ μιᾶς τὴν σοβαρότητα τῆς ἀμαρτίας εἰς τὸ Ἠθικὸν Σύμπαν καὶ τὴν ἀγιότητα, — ἀποδοκιμασίαν κατὰ τῆς ἀμαρτίας, — τοῦ θεοῦ χαρακτηῖρος!

Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΕΙΔΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ

Δεύτερον στοιχεῖον τοῦ θεοῦ Σχεδίου τῆς Λυτρώσεως εἶναι, καθὼς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἡ **Πίστις** εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ **ἀντικατάστασιν** ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν καὶ τὰς

ἐξ αὐτῆς ἀπορροεύσας ἐνδόξους καὶ αἰωνίους συνεπειάς διὰ τὸ ἄτομόν μας.

Ὅταν εἰς προηγούμενον κεφάλαιον εἶχομεν ἐξετάσει τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἀπὸ ἀπόψεως γενικῆς ἐτονίσαμεν τὸ σπουδαιότατον γεγονός ὅτι «ἡ Πίστις εἶναι διὰ τὸν Θεὸν ἐνέργεια ὑψίστης ἠθικῆς ἀξίας διότι εἶναι δρᾶσις τῆς ἐλευθερίας τοῦ δημιουργήματος πρὸς Αὐτόν». Εἰς ἄλλο δὲ κατόπιν κεφάλαιον ἐτονίσαμεν τὴν σπουδαιότητα τοῦ περιεχομένου τῆς Πίστεως ὅτι δηλαδή ἡ Πίστις πρέπει νὰ περιέχῃ τὴν Ἀλήθειαν καὶ ὄχι πλάνην· τὴν ἀλήθειαν ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τοῦ Θεοῦ, ἀλήθειαν ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀλήθειαν ὡς πρὸς τὸν ὅρον τῆς συνδέσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν.

Ἄς ἀναλύσωμεν τώρα ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα περιέχει ἡ εἰδικὴ καὶ συγκεκριμένη Πίστις εἰς τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Λύτρωσιν. Εὐκόλως ἀνακαλύπτομεν ὅτι ἐν τῇ Πίστει ταύτῃ περιέχονται αἱ ἐξῆς τέσσαρες σοβαρώταται ἀλήθειαι :

1) Ὅτι ὁ ἀνθρωπος εἶναι ὄν πεπτωκὸς ἀπὸ τῆς τροχιᾶς τοῦ θείου Ἰδεώδους μὲ Παθητικὸν ἀπέναντι τοῦ ὑπερτάτου θείου Νόμου.

2) Ὅτι ὁ Θεὸς τρέφει πρὸς τὸ πεπτωκὸς αὐτὸ ὄν ἀγάπην ἄπειρον, ἐκδηλωθεῖσαν μὲ τὴν ἄπειρον προσφοράν τοῦ Υἱοῦ Του τὴν ὁποῖαν ἔκαμεν ὑπὲρ ἡμῶν.

3) Ὅτι κατὰ Σχέδιον Χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὸ Παθητικὸν μας ἐτιμωρήθη ἐπὶ τοῦ ἐκουσίου ἀντικαταστάτου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἦρθη οὕτω ὀριστικῶς καὶ τελείως πᾶν ἐμπόδιον ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ Θεοῦ.

4) Ὅτι δυνάμεθα νὰ συνδεθῶμεν ἀπὸ τοῦδε κατὰ τρόπον ζῶντα καὶ πραγματικὸν μετὰ τοῦ Θεοῦ, — πηγῆς τῆς μακαρίας Ζωῆς, — διὰ τῆς Πίστεως ἡμῶν εἰς τὴν Λύτρωσιν τοῦ Χριστοῦ· καὶ εἰσαγόμεθα ἀπὸ τοῦδε κατὰ Χάριν καὶ Δωρεάν, βάσει τῆς ἐπιτελεσθείσης Λυτρώ-

σεως, εἰς τὸ πλαίσιον τῶν αἰωνίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Θεοῦ Σχεδίων.

Ἰδοὺ ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Σταυροῦ ὅποια ἐκπληκτικὴ συμπίκνωσις, — ὁμοία πρὸς ἐστίαν ἔνθα συνέρχονται πᾶσαι αἱ φωτειναὶ ἀκτῖνες, — τῶν ζωτικωτάτων ἀληθειῶν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου καὶ περὶ τοῦ Σχεδίου τῆς ἐπικοινωνίας αὐτῶν.

* * *

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν καλῶς τὴν σπουδαιότητα τῆς Πίστεως καὶ τῆς Ἀπιστίας.

Τί σημαίνει «**Πιστεύω εἰς τὴν Λύτρωσιν τοῦ Χριστοῦ**»; Σημαίνει ὅτι παραδέχομαι τὰς τέσσαρας αὐτὰς βασικωτάτας ἀληθείας περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου καὶ σπεύδω **ἐλευθέρως νὰ συνδεθῶ** μὲ τὸν Θεὸν ἐπὶ τῆς **ἀληθοῦς** αὐτῆς βάσεως, πρὸς ἀρμονικὴν ἀπὸ τοῦδε σχέσιν καὶ συνεννόησιν μετ' ἀλλήλων.

Τί σημαίνει «**Ἀπιστῶ εἰς τὴν Λύτρωσιν τοῦ Χριστοῦ**»; Σημαίνει ἀπορρίπτω ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τὰς ἀληθείας ταύτας. Ἐν τῇ περιπτώσει ὅμως τῆς ἀπιστίας μου ταύτης ἡ **ἐλευθερία** μου **ἀρνεῖται** νὰ συνδεθῇ μὲ τὸν Θεὸν βάσει τῆς **ἀληθείας** ἢ ὅποια ἀφορᾷ τὸν χαρακτῆρα Του καὶ τὸν χαρακτῆρα μου, ἐπομένως κρατῶ ἑμαυτὸν **ἐξῶ** τοῦ Σχεδίου τῶν ἐνδόξων βουλῶν Του «Χωρὶς πίστεως ἀδύνατον εὐαρεσθῆσαι τῷ Θεῷ» (Ἐβρ. ια', 6).

Ὁ Θεὸς μόνον ἐν **τῷ Χριστῷ** δύναται νὰ συνεννοηθῇ ἐν **ἀληθείᾳ** μὲ τὸν ἀνθρώπον· διότι μόνον **ἐδῶ** ἔχει συγκεντρώσει **ὅλας** τὰς ἀκτῖνας ἀποκαλυπτικοῦ φωτὸς περὶ τοῦ ἑαυτοῦ Του καὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· ὁ ἀπορρίπτων τὸν Χριστόν, ἀποκλείει ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς σπουδαιοτάτης αὐτῆς συνεννόησεως καὶ συνδέσεως μὲ τὸν Θεόν.

Τώρα εἴμεθα πλέον εἰς θέσιν νὰ ἀντιληφθῶμεν τελείως

τὴν σοβαρότητα τῶν ἐξῆς μεγάλων διακηρύξεων :
 «Ἐγὼ εἰμὶ ἢ ὁδός· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα
εἰμὴ δι' ἐμοῦ» (Ἰωάν. ιδ', 6).

«Οὐκ ἔστιν ἐν **οὐδενὶ** ἢ ἄλλῳ ἢ Σωτηρία· οὐδὲ γὰρ
 ἕτερον ὄνομα ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἔστι δεδομένον τοῖς ἀν-
 θρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς».

ΒΡΑΧΕΙΑ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Ἄνακεφαλαιοῦντες διὰ βραχέων τὰ μέχρι τοῦδε λε-
 χθέντα συγκεντρώνομεν τὰ ἐξῆς σπουδαιότατα στοι-
 χεῖα :

1. — Ἡ κυκλοφοροῦσα ἰδέα ὅτι ὁ λογικὸς καὶ ὁ ἐπι-
 στήμων ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας πρέπει νὰ εἶναι ἄ-
 θρησκος εἶναι **πλάνη οἰκτροτάτη!** Ἡ Ἐπιστήμη ἐν τῇ
 μελέτῃ τῆς Φύσεως ἀποκαλύπτει μεγαλεῖα τὰ ὁποῖα
 διακηρύττουν τὸν παντοδύναμον καὶ πάνσοφον Δημι-
 ουργόν.

2. — Ὁ ἄνθρωπος εἶναι προσωπικότης μὲ δόσιν ἠθι-
 κῆς **ἐλευθερίας** ἣτις ἐχαρίσθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ
 ὡς μέγα τιμητικὸν προνόμιον δυνάμει τοῦ ὁποίου συμ-
 περιλαμβάνεται καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἔνδοξον χορείαν τοῦ
 Ἡθικοῦ Σύμπαντος. Βάσει τῆς Ἐλευθερίας ταύτης ὁ ἄν-
 θρωπος δύναται νὰ ἀγαπηθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, δύναται νὰ
 ἐπαινεθῇ, νὰ βραβευθῇ, νὰ δοξασθῇ καὶ νὰ ζήσῃ εἰς ἠθι-
 κὴν **σχέσιν** μετ' Αὐτοῦ.

3. — Ἡ δρᾶσις τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι
 τοῦ Θεοῦ ἐκδηλοῦται μὲ τὴν βασικὴν καὶ θεμελιώδη πρᾶξιν
 τῆς **Πίστews**, ἣτις εἶναι μία ἐλευθέρα ἀναγνώρισις τῆς
 ἐξαρτήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεόν.

4. — Ἡ ἀνθρωπίνῃ ὑπαρξίς κατὰ τὴν σταδιοδρομίαν
 τῆς ἐπὶ τοῦ κόσμου μας ἔκαμε κακὴν χρῆσιν τῆς Ἐλευ-
 θερίας τῆς καὶ ἐδημιούργησε μέγα ἠθικὸν ἐμπόδιον εἰς
 τὸ Ἡθικὸν Σύμπαν, ἀποκοπεῖσα ἀπὸ τῆς Πηγῆς τῆς

μακαρίας Ζωῆς καὶ ἀποκλείσασα ἑαυτὴν ἔξω τῶν ἐνδόξων Βουλῶν καὶ τῶν αἰωνίων τοῦ Θεοῦ Σχεδίων.

5. — Ὁ Θεὸς ὁμως ἐν τῇ ὑπερτάτῃ Αὐτοῦ ἀγάπῃ καὶ ἀσυλλήπτῳ σοφίᾳ ἔκαμεν ἔργον μεγίστης ἠθικῆς ἐπανορθώσεως, ἔργον συγκεκριμένον καὶ ἱστορικὸν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ βάσει τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Θεοῦ ἐμπόδια κατέρρευσαν καὶ ἀφήνεται πλέον ἢ πρωτοβουλία εἰς τὸ ἐκπεσὸν δημιούργημα, — τὸν ἄνθρωπον, — διὰ τὴν δράσιν κατὰ τὴν **ἐλευθερίαν** αὐτοῦ καὶ τὴν κανονίση τὴν σχέσιν του μετὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς **Πίστεως** ἢ τῆς **Ἀπιστίας** του. Ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ τὸ «**Τετέλεσται !**» ἐπραγματοποιήθη· ἐκ μέρους τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου ἀναμένεται τώρα ἡ κρίσιμος στάσις του.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΑΠΟΡΙΑΣ

Ἐφοῦ ἤδη ἐξεθέσαμεν τὸ θεῖον Σχέδιον τῆς ἐν τῷ Χριστῷ Λυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὰς Γραφάς, εἶναι καιρὸς τώρα νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς εἰλικρινεῖς τινὰς ἀπορίας σχετιζόμενας μὲ αὐτὸ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως :

α') Τὸ μυστήριον τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ

Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ! Ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι δίδουν εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν ἔννοιαν συνήθη καὶ δέχονται ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὴν ὑπαρξιν καθὼς ὅλοι οἱ συνήθεις ἄνθρωποι καὶ διὰ **πρώτην** φοράν ἐν τῇ φάτνῃ τῆς Βηθλεέμ· οὐδεμίαν προὑπαρξιν αὐτοῦ φαντάζονται οὐδέ παραδέχονται.

Ἄλλοι πάλιν ἀπορρίπτουν μετ' ἀποστροφῆς τὴν ἔννοιαν **Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ**, ὡς προσώπου ὑπεράνω καὶ πρὸ τῆς ἐν Βηθλεέμ γεννήσεώς του, διότι νομίζουν ὅτι θὰ ὑποβιβάσουν τὸν Θεὸν παραδεχόμενοι ἀνθρωπομορφικὴν ἔννοιαν **τοκετοῦ** παρὰ τῷ Θεῷ !

Εὐτυχῶς οὐδέν ἐκ τῶν δύο τούτων συμβαίνει :

Αἱ Γραφαὶ μᾶς ἀποκαλύπτουν ὅτι ἡ τελειότης καὶ ἡ αὐτάρκεια τοῦ ἀπείρου Πνεύματος, — τοῦ Θεοῦ, — εἶναι ἀπρόσιτοι εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιάν μας· χαρακτηριστικὸν δὲ τῆς τοιαύτης τελειότητος καὶ συγχρόνως μακαριότητος τοῦ ἐνδόξου Θεοῦ εἶναι τὸ μυστηριώδες γεγονός ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει ἀνάρχως καὶ αἰδίως ἐν ἑαυτῷ τὸ Ἰδεῶδες Του, τὸν Λόγον Του, **προσωποποιημένον!** (Ἰωάν. α', 1).

Ἡ λατρευτὴ αὕτη Προσωπικότης, ἣτις ὡς ἐστία συγκεντρώνει ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἀπάσας τὰς τελειότητας Αὐτοῦ, — Ἀγάπην, Δύναμιν, Δόξαν, Ζωὴν, καὶ ἀκτινοβολεῖ πάλιν αὐτὰς θεοειδῶς ὡς τέλειον ὁμοίωμα καὶ εἰκὼν Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὁ **Υἱός!** (Ἰωάν. ε', 26). Εἶναι ἴδιον λοιπὸν τῆς μακαρίας καὶ ὑπερτελείας φύσεως τοῦ Θεοῦ νὰ ἔχη τὴν πλήρη ἱκανοποίησίν της ἐν **ἑαυτῇ**, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ **Υἱοῦ!**

Ἰδου ἀκτινοβολίαι τινὲς τοῦ μυστηρίου τούτου εἰς τὰς κατωτέρω ἐκφράσεις τῶν Γραφῶν :

«Ὁ Υἱός ἐστιν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ Θεοῦ» (Ἐβρ. α', 3). «Υπάρχων ἐν μορφῇ Θεοῦ, . . . ἴσα Θεῶ, . . . εἰκὼν τοῦ Θεοῦ» (Φιλ. β', 6, Κολ. α', 15). «Εἶναι ὁ Υἱὸς τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ» (Κολ. α', 13). «Θεὸς ἦν ὁ Λόγος» (Ἰωάν. α', 1). «Ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ρωμ. θ, 5). Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀξιολάτρευτος Σωτὴρ ὁ ὁποῖος ἦλθε εἰς τὸν κόσμον μας ὑπὸ τὴν ταπεινὴν ἀλλὰ παντοδύναμον ἐμφάνισιν τοῦ **Ἰησοῦ** τοῦ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας.

Ἄς παρακολουθήσωμεν τώρα καὶ σαφειστάτας μαρτυρίας τοῦ Ἰδίου, ἀποκαλυπτικὰς περὶ τοῦ Προσώπου Του :

«Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον» (Ἰωάν. 15', 28). «Ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστε· ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωάν. 17', 23).

«Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ καταβάς ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ» (Ἰωάν. 5', 51). «Πρὶν Ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμι»⁽¹⁾ (Ἰωάν. 7', 58). «Ὡ Πατέρ δόξασόν με νῦν παρὰ σεαυτῶ τῇ δόξῃ ἣν εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί» (Ἰωάν. 15', 5). «Ὁ ἐωρακὼς ἐμέ, ἐώρακε τὸν Πατέρα» (Ἰωάν. 18', 9). «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐσμέν» (Ἰωάν. 1', 30).

«Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς Ζωῆς» (Ἰωάν. 7', 12). «Ἐγὼ εἰμι ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ζωὴ» (Ἰωάν. 14', 25). «Πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν Υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς Αὐτὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. 4', 40). «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι καγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. 11', 28).

Ἡ Φιλοσοφία ἔχει ἀναγνωρίσει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ὑψωθῇ ὥστε νὰ συλλάβῃ τὸν Θεόν· καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀποκάλυψις συμπληροῦσα ἀπαντᾷ ὅτι κατῆλθεν ὁ Υἱὸς διὰ νὰ μᾶς δώσῃ ἀποκάλυψιν προσιτὴν εἰς τὴν παροῦσαν οἰκονομίαν τῆς ὑπάρξεώς μας! «Θεὸν οὐδεὶς ἐώρακε πώποτε· μονογενὴς Θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο» (Ἰωάν. 1', 18).

β') Ἡ ἄσπορος σύλληψις

Κατὰ τὴν διακήρυξιν τῶν Γραφῶν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη **ἀσπόρως ἐκ Παρθένου** (Ματθ. 1', 23).

Διατὶ τοῦτο; Διότι ἔπρεπε νὰ ἀποφευχθῇ ἡ **κληρονομικὴ** μεταβίβασις τῆς **πτώσεως** τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ **ιδεώδης** ἀνθρώπινος τύπος κατὰ τὸ θεῖον Σχέδιον ἔπρεπε ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη νὰ πηγᾶσῃ ἔξω καὶ ὑπεράνω τῆς **Πτώσεως** ἣτις μεταβιβάζεται ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ διὰ τοῦ **σπέρματος**.

Πῶς ἦτο **δυνατὸν** τοῦτο; Κατ' ἀνάλογον τρόπον

(1) Ὁ Ἀβραάμ ἔζησε περὶ τὸ 2.000 π. Χ,

καθ' ὃν ἐγεννήθη καὶ ὁ **πρῶτος** ἄνθρωπος χωρὶς προηγουμένων ἀνθρώπων (γονεῖς)· δηλαδή δι' **ἀμέσου** ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲν ὥρισε τοὺς νόμους τῆς Φύσεως διὰ νὰ δεσμεύσῃ τὸν ἑαυτόν Του ἀλλὰ διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ Σχέδιόν Του· ὅταν λοιπὸν αὐτὸ τὸ Σχέδιόν Του ἀπῆται μίαν ἀνθρωπίνην φύσιν ἄνευ τοῦ πεπτωκότος σπέρματος ἐπενέβη διὰ τῆς δυνάμεώς Του καὶ ἐμόρφωσεν αὐτήν (Λουκ. α', 35).

γ') Ἡ ἄδηλος διαμονή Του

Ποῦ εὐρίσκετο Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου μέχρι τοῦ **τριακοστοῦ** ἔτους τῆς ἡλικίας Του;

Παρ' ὅλην τὴν κυκλοφοροῦσαν ἀντίληψιν, — ἀπὸ ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι δυστυχῶς ἔχουν ἄγνοϊαν τῶν πραγμάτων καίτοι προσποιοῦνται τὸν εἰδήμονα, — ὅτι τὰ εὐαγγέλια τηροῦσι μυστηριώδη σιωπὴν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο θὰ δεῖξωμεν ἀμέσως ὅτι τὰ Εὐαγγέλια **ὀμιλοῦν** περὶ τούτου εἰς **τέσσαρας διαφόρους** περιστάσεις!

Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔζη ἐν τῇ πολίχνῃ τῆς Ναζαρέτ ἐργαζόμενος τὸ ἔργον τοῦ τέκτονος καὶ ἀναμένων τὸ σύνθημα ἀπὸ Θεοῦ διὰ νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς τὸν λαὸν Ἰσραήλ. "Ἄς ἴδωμεν!

α') Ἐν κεφ. β', ἐδάφ. 51 — 52 ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ἀφοῦ ἀνέφερε προηγουμένως τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ δωδεκαετοῦς Ἰησοῦ εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναόν, πληροφορεῖ ἡμᾶς περὶ τῆς κατοπίν ζωῆς Του λέγων «Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν (τῆς Μητρός του καὶ τοῦ Ἰωσήφ) καὶ ἦλθεν εἰς **Ναζαρέτ**· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς· καὶ ὁ Ἰησοῦς **προέκοπτε** σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ Θεῶ καὶ ἀνθρώποις».

Ἦλθε λοιπὸν εἰς Ναζαρέτ· ὑπετάσσετο τῇ οἰκογενεῖα καὶ **προέκοπτε** σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι.

β') Ἐν κεφ. δ', ἐδ. 16 ὁ Λουκᾶς ἀναφέρειν ὅτι ὁ

Ἰησοῦς μετὰ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Ναζαρέτ μᾶς λέγει: «Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ ἦλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν».

Ἐδῶ μᾶς λέγει ὅτι ὄχι μόνον **ἀνετράφη** εἰς τὴν Ναζαρέτ, ἀλλὰ ὅτι εἶχε **συνήθειαν** νὰ παρακολουθῆ κατὰ Σάββατον τὴν **συνάθροισιν**.

γ') Ἐν κεφ. 5', ἐδ. 3 ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἀναφέρει ὅτι οἱ συμπατριῶται τοῦ Ἰησοῦ, — οἱ Ναζαρηνοί, — μετὰ τὸ πρῶτον κήρυγμά Του, τὸ ὅποιον ἔκαμε εἰς τὸ χωρίον Του μετὰ τὸ βάπτισμά Του διηρωτῶντο πληρεῖς θαυμασμοῦ καὶ ἀπορίας «Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ **ἐσκανδαλίζοντο** ἐν αὐτῷ».

Ἡ ἀνωτέρω ἐρώτησις τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν προδίδει τὴν ἀπορίαν των πῶς νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἀπότομον μεταβολὴν εἰς τὸν δημόσιον βίον τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὸ βάπτισμά Του ἐνῶ προηγουμένως ἐγνώριζον αὐτὸν **τόσον καλά**, — οὐχ οὗτος ἐστιν ὁ τέκτων; — καὶ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν Του· δι' αὐτὸ καὶ δὲν προσεχώρησαν ἀμέσως πρὸς Αὐτόν. Μάλιστα διηπόρουν πρὸς ἀλλήλους ἐρωτῶντες «**Πόθεν** τούτῳ ταῦτα; καὶ **τις** ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;» (Λουκ. 5', 2).

Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς καθὼς φαντάζονται μερικοὶ εἶχεν ἀπουσιάσει ἐν τῷ μεταξύ εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἀνατολήν δὲν θὰ εἶχε θέσιν ἢ ἀπορία τῶν συμπατριωτῶν Του «**Πόθεν** ταῦτα;» οὔτε ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ θὰ ἦτο «Οὐκ ἐστὶ προφήτης ἄτιμος εἰμὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ» (Μρκ. 5', 4), διότι ἡ ἀπάντησις αὐτὴ φέρει εἰς φῶς τὸν στενὸν **συγχρωτισμὸν τῆς καθημερινῆς** ζωῆς ὁ ὁποῖος σκεπάζει τὴν ἐξαιρετικότητα ἐνὸς προσώπου εἰς τὸ καθημερινὸν περιβάλλον του.

δ') Ἐν Ἰωάν. ζ', ἐδ. 15 — 17 οἱ ἄκροαταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ ἐθαύμαζον ἀποροῦντες «Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκῶς!» Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν «Ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἐστὶν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνῶσεται περὶ τῆς διδασχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ».

Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς ἐπανήρχετο ἐξ ἀπουσίας ἀνά τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Παλαιστίνης δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ βεβαιώσουν οἱ ἄκροαταὶ Του ὅτι ἦτο «μὴ μεμαθηκῶς!» καὶ νὰ ἀποροῦν. Οὐδὲ ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ θὰ ἦτο τοιαύτη!

Ἰδοὺ λοιπὸν τέσσαρες μαρτυρίαι τῶν Εὐαγγελίων περὶ τοῦ περιβοήτου αὐτοῦ ζητήματος, καθ' ὃν χρόνον οἱ καλῶς πληροφορημένοι(;) πολέμιοι τοῦ Χριστοῦ βεβαιώσουν ὅτι τηρεῖται ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις **σιωπὴ!!...**

Ἄλλὰ καὶ ἐὰν παρ' ὅλα τὰ πραγματικὰ αὐτὰ στοιχεῖα θελήσωμεν **σῶνει καὶ καλὰ** νὰ ἐπιμένωμεν ὅτι δὲν γίνεταί λόγος ἐν τοῖς εὐαγγελίοις περὶ τοῦ διαστήματος ἀπὸ 12 ἐτῶν ἕως 30, μία ἀπροκατάληπτος μελέτη τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ ἀποδεικνύει, ἡλίου φαινότερον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς **οὐδέποτε ἐξῆλθε τοῦ πλαισίου τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν!** Πάντοτε ἐκήρυττεν ὅτι **αἱ Γραφαὶ** εἶναι αἱ μαρτυροῦσαι περὶ Αὐτοῦ (Ἰωάν. ε', 39) καὶ πάντοτε βάσιν Του εἶχε τὰς **Γραφάς!** (Λκ. κδ', 32) καὶ ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν τῆς πλάνης τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ἄγνοιαν **τῶν Γραφῶν!** «Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς Γραφάς» (Μθθ. κβ', 29).

Ὅποια φαντασιοπληξία χαρακτηρίζει τοὺς πολεμίους τοῦ Ἰησοῦ!

δ') Ὁ κόκκος τῆς ἄμμου

Συνηθεστάτη δυσκολία ἐμποδίζουσα πολλοὺς νὰ πιστεῦσουν εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ εἰς

τὸν κόσμον μας εἶναι τὸ ἀσήμαντον τοῦ ὄγκου καὶ τῆς μάξης τῆς **Γῆς μας** ἀπέναντι τοῦ **Σύμπαντος**. Ὁ ἄνθρωπος ἀπέναντι τῆς ὄγκομάξης τῆς Γῆς εἶναι ποσότης ἀσήμαντος· καὶ αὐτὴ δὲ ὀλόκληρος ἡ Γῆ ἀπέναντι τοῦ Σύμπαντος εἶναι πάλιν ποσότης ἀσήμαντος· ἄρα ... δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ὑπάρξῃ τέτοιο ἐνδιαφέρον καὶ νὰ γείνη τοιαύτη θεία ἐπίσκεψις καὶ θυσία διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Τὸ θανάσιμον σφάλμα τοῦ συλλογισμοῦ τούτου εἶναι ὅτι δὲν λαμβάνει καθ' ὅλου ὑπ' ὄψιν του τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ τὸν καθ' αὐτὸ ἄνθρωπον, ἀλλὰ περιορίζει μόνον αὐτὸν εἰς ὄγκον καὶ μάξαν. Τὰ πράγματα κάθε μέρα δείχνουν ὅτι τὸ πνευματικόν στοιχεῖον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι **ἀνώτερον** ὅλου τοῦ ὄγκου καὶ τῆς μάξης τοῦ Σύμπαντος! Τὸ πνευματικόν στοιχεῖον τοῦ ἀνθρώπου ζυγίζει τὴν Γῆν, ζυγίζει τοὺς Ἡλίους, μετρεῖ τὰς ἀποστάσεις των, προλέγει τὰς κινήσεις των καὶ καθυποτάσσει τὰς τεραστίας δυνάμεις τῆς Φύσεως πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν του! Ἴδου τὸ μεγαλεῖον τοῦ **Πνεύματος** τὸ ὅποιον ἡ Γραφή παραστατικῶς ὀνομάζει **«πνοὴν Θεοῦ!»**

Οὐδὲν λοιπὸν μειοῖ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, — τῆς πνευματικῆς προσωπικότητος, — ἡ ὀλίγη μάξα καὶ ὄγκος τοῦ σώματός του ἢ ὁ κόκκος τῆς Γῆς μας ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ Σύμπαν· εἶναι πράγματα **ἄσχετα**, καθὼς ἡ ἀξία ἐνὸς μεγάλου μουσουργοῦ ἢ οἰουδήποτε ἄλλου πνεύματος εἶναι τελείως ἄσχετος ἀπὸ τὸν ὄγκον τοῦ πλωτοῦ μέσου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιβαίνει, λέμβου, ἀτμακάτου ἢ ὑπερωκεανείου!

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἦκούσαμεν μέχρι τοῦδε τὴν φωνὴν τῆς Ἐπιστήμης, τὴν φωνὴν τῆς Λογικῆς καὶ τὴν φωνὴν τῶν Γραφῶν αἱ ὁποῖαι προτείνουν εἰς τὴν **Πίστιν** μας τὸ μέγα **Σχέδιον**

τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ λυτρωθῆ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ **Χάριτι, Δωρεάν.**

Ἐὰν τώρα ἐξετάσωμεν τὴν Ἱστορίαν βλέπομεν ὅτι τὸ ὑπερφυῆς αὐτὸ Σχέδιον δὲν ἐξετυλίχθη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἀπροόπτως καὶ ἀπροσδοκῆτως ὡς πτώσις οὐρανολίθου. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκτροχιάσεως τοῦ γεναρχικοῦ ζεύγους τῆς ἀνθρωπότητος ὁ Θεὸς ἔδωκε τὴν ζωογόνον ὑπόσχεσιν **Λυτρώσεως.** Ὅλα δὲ τὰ ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος φυτρώσαντα ὡς κλάδοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κορμοῦ, — τῶν Γεναρχῶν μας, — διετήρησαν ἐκ **παραδόσεως** ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτῶν ἄλλα μὲν ἀμυδρότερον ἄλλα δὲ ζωηρότερον τὴν προσδοκίαν τοῦ μεγάλου **Σωτῆρος!** Ὁ Θεὸς ὅμως δὲν ἠρέκεσθη εἰς μόνην τὴν πρωταρχικὴν ἐκείνην ὑπόσχεσιν Λυτρώσεως· ἀλλ' ἤδη δύο χιλιάδας ἔτη πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ κατήρτισεν εἰδικὸν λαόν, τὸν **Ἰσραηλιτικόν,** τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποίησεν ὡς θεματοφύλακα τῶν ἀποκαλύψεων Του περὶ τοῦ μέλλοντος Λυτρωτοῦ καὶ περὶ τοῦ Σχεδίου τῆς Ἀγάπης Του. Ἐπὶ δεκαῆξ αἰῶνας εἰργάζετο προηγουμένως ὁ Θεὸς διὰ τῶν **Προφητῶν** διὰ νὰ προαπεικονίσῃ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Σωτῆρος τὸν ὁποῖον ἔμελλε νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὸν κόσμον μας. Ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα ἀπεκάλυπτε νέας λεπτομερειακὰς γραμμὰς περὶ τοῦ Προσώπου καὶ τοῦ Ἔργου τοῦ Λυτρωτοῦ, περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸν κόσμον, περὶ τῆς ὁγιότητός Του, περὶ τῶν θαυμάτων Του, περὶ τοῦ ἐξιλαστηρίου θανάτου Του, περὶ τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸν κόσμον, εἰς τρόπον ὥστε ἡ καταπληκτικὴ ἐκπλήρωσις ἢ ὁποῖα ἐπληθήθευσεν αὐτὰς εἶναι κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Pascal «**ἕνα μόνιμον θαῦμα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων.**»

Ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῆς ἐκτροχιάσεως τοῦ ἀνθρώπου ἔδωκεν ὑπόσχεσιν **Λυτρώσεως.** Ὅλα τὰ

ἀρχαῖα ἔθνη καὶ οἱ λαοί, — καθὼς μᾶς διδάσκει ἡ Ἱστορία τῶν Θρησκευτῶν, — ὠνειρεύθησαν καὶ ἐπόθησαν τὴν δι' ἐξίλασμοῦ Λύτρωσιν. Εἰς τὸ μέγα αὐτὸ ὄνειρον καὶ τὸν θερμότερον πόθον **ΑΠΗΝΤΗΣΕΝ** ὁ Θεὸς διὰ τῆς Λυτρώσεως τοῦ **Ἰησοῦ Χριστοῦ**. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἀόριστος πόθος ὅλων τῶν Θρησκευτῶν τῆς ἀρχαιότητος, δι' αὐτὸ καὶ ὀνομάζεται ἐν τῇ Γραφῇ «ὁ ἐκλεκτὸς τῶν Ἐθνῶν» (Ἀγγ. β', 7). Ὁλόκληρος λοιπὸν ὁ κολοσσὸς τῆς Ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος ἐνῶ εἰς ἄλλα ζητήματα ἔχει τόσας ἐσωτερικὰς διαφωνίας, ἀντιζηλίας καὶ ἔριδας, εἰς μόνον τὸ ζήτημα τοῦ ἐξίλασμοῦ εἶναι ὁμόφωνος καὶ συνηγορεῖ ἀσυναίσθητως ὑπὲρ τοῦ **ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ!**

Ο ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ἡ **Λύτρωσις** διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχει μόνον ὑπὲρ ἑαυτῆς τὰς ἀνωτέρω μαρτυρίας· ἔχει ἐπιπροσθέτως καὶ τὸ μοναδικὸν πλεονέκτημα νὰ ἐπαληθεύεται **πειραματικῶς** μέσα εἰς οἷονδήποτε ἀνθρώπον ὅστις ἤθελε τηρήσει τὸν ἀπαραίτητον ὅρον τοῦ πειραματισμοῦ. Ποῖος εἶναι ἄρα γε ὁ ἀπαραίτητος αὐτὸς ὅρος; Εἶναι ἡ σύνδεσις διὰ **ζωντανῆς Πίστεως** μετὰ τὸν ἐπουράνιον **Λυτρωτὴν** του(1).

Ἐποτέλεσμα ἐκπληκτικώτατον τῆς συνδέσεως ταύτης εἶναι ἓνα ζωντανὸ **Θαῦμα** καὶ τοῦτο εἶναι «ἡ ριζικὴ καὶ μόνιμος μεταβολὴ τοῦ χαρακτῆρος διὰ πνευματικῶν δυνάμεων ἀναμφισβητήτως **ισχυροτέρων** καὶ **τελειοτέρων** ἀπὸ τὰς ἐσωτερικὰς δυνάμεις τοῦ ἀτόμου!»

---

(1) Ἀποκλείομεν ἐννοεῖται τὴν νεκρὰν πίστιν τῶν **χειλέων** κληρονομικῶς καὶ κατὰ συνήθειαν μεταβιβαζομένην, τὴν τυπικὴν καὶ μὴ ἔχουσαν καμίαν ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἔργου Του.

Ἡ ἱστορία τῶν αἰῶνων καὶ ἡ σύγχρονος ἱστορία ἔχουν πάντοτε νὰ ἐπιδεικνύουν πληθὺν τοιούτων διαιωνιζομένων θαυμάτων νέας δημιουργίας κατὰ τὴν σαφεστάτην ὑπόσχεσιν τοῦ Εὐαγγελίου. «Εἴ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα!»

* Ἄνθρωποι μὲ ποικίλας **διαφοράς**, — διανοητικὰς, κοινωνικὰς, ἔθνικὰς καὶ φυλετικὰς, — τιθέμενοι δι' **εἰλικρινοῦς** Πίστεως εἰς σύνδεσμον μὲ τὸν Χριστὸν ἐμφανίζονται **ὁμοίομορφον** ἀναδημιουργίαν μὲ τὰ τριπλᾶ μακάρια χαρακτηριστικὰ τῆς: «Εἰρήνην τῆς συνειδήσεως· ἀκτινοβολίαν ἀπὸ ἀγάπης καὶ χαρὰν· βεβαιότητα περὶ τῆς αἰωνίου Ζωῆς!»

Οὐδεμία Ἐπιστήμη σεβομένη τὰ γεγονότα δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῆ τὸ ζωντανὸ καὶ ἱστορικὸν αὐτὸ **Θαῦμα**, — ἔστω καὶ ἂν δὲν δύναται νὰ τὸ ἐξηγήσῃ, — τὸ ὁποῖον **μόνον** δι' ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Χριστὸν παράγεται⁽¹⁾: ἐπειδὴ δὲ εἶναι φανερόν ὅτι αἱ παράγουσαι τὴν ἀναδημιουργίαν ταύτην πνευματικαὶ δυνάμεις **δὲν** πηγάζουν **ἔσωθεν** ἐκ τοῦ ἀτόμου, — διότι τότε κάθε ἄνθρωπος θὰ εἶχεν ἐκ φύσεως τὰ τρία αὐτῆς στοιχεῖα, — προέρχονται ἄρα **ἔξωθεν** αὐτοῦ, ἥτοι ἔχουν **ἀντικειμενικὴν** αἰτίαν· τὴν αἰτίαν δὲ ταύτην ὁ **λελυτρωμένος** γνωρίζει καλῶς καὶ διακηρύσσει μὲ ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι εἶναι ἡ **Ζῶσα Προσωπικότης τοῦ Λυτρωτοῦ!**

«Ἐγὼ εἰμὶ ἡ Ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ', 6). «Ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς καὶ αὕτη ἡ Ζωὴ ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ ἔστιν. Ὁ ἔχων τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν Ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν Ζωὴν οὐκ ἔχει» (Α' Ἰωάν. ε' 11-12).

Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς ἔχει τὸ μέγα εὐτύχημα

(1) Βλέπε Διάγγελμα 83 Γερμανῶν Ψυχιάτρων καὶ Νευρολόγων πρὸς τὸν Γερμανικὸν Λαόν «Λύτρωσις — Πνευματισμὸς — Ἀνάστασις» Σελὶς 25.

μέ πλείστους ἄλλους νά ἀπολαμβάνη ἀπό εἰκοσαετίας ἤδη καί νά ἐπαληθεύη ἀτομικῶς τήν μακαριότητα τῆς Λυτρώσεως ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ.

* * *

Ἴδου λοιπόν, ἡ φωνή τῆς Ἐπιστήμης, ἡ φωνή τῆς Λογικῆς, ἡ φωνή τῆς Ἱστορίας καί ἡ φωνή τοῦ ἀτομικοῦ Πειραματισμοῦ συνηγοροῦσαι ὑπέρ τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ **Λυτρώσεως**. Παρ' ὅλον ὅμως τὸ ἀνωτέρω φῶς δύναται νά προβάλλη καί **σκότος** διὰ τοὺς μὴ ἔχοντας **διάθεσιν νά πιστεύσουν**. «Ἐπάρχει, γράφει ὁ μέγας Pascal ἀρκετὸν φῶς διὰ τοὺς θέλοντας νά πιστεύσωσιν καί σκότος διὰ τοὺς ἔχοντας ἀντίθετον διάθεσιν!» Ἡ πλήρης ἀποκάλυψις ὡς μεσημβρία θὰ **ἐξηνάγκαζε** καί θὰ **συνέτριβε** τὴν ἐλευθερίαν· μόνον ἓνα **κρᾶμα φωτός καὶ ὀλίγου σκότους** ἀφήνει αὐτὴν ἐλευθέραν νά ἐκλέξη καί νά κρίνη ἐλευθέρως. Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστήριον τοῦ Ἠθικοῦ Σύμπαντος. Ἀναγνώστα! Τί ἄρα γε θὰ ἐκλέξης ἐν τῇ **Ἐλευθερίᾳ σου**;

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΧ. 5